

Lidia Handabura

Povestiri din anul Cometei

**Un unchi nervos
și câteva întâmplări cu o Skodă
ieșită din uz**

**CASA DE PRESĂ ȘI EDITURĂ HESTIA
HESTIA PUBLISHING HOUSE
Bd. Cetății 52
Sc. A ap. 40
e-mail lucianalexu@banat.ro
1900 TIMIȘOARA
ROMÂNIA**

ISBN 973-9420-33-8

Printed in Romania

© EDITURA HESTIA All rights reserved

**Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin
EDITURII HESTIA.
Reproducerea parțială sau integrală a textului
pe orice fel de suport tehnic, fără acordul editorului,
se pedepsește conform legii.**

Lidia Handabura

Povestiri din anul Cometei

**Un unchi nervos
și câteva întâmplări cu o Skodă
ieșită din uz**

EDITURA HESTIA

Povestiri din anul Cometei

1

Uneori mama Mira are dreptate când ne spune că nu se face să ieși în stradă după-amiaza și să te uiți în lungul ei ca și cum nu ai avea nimic de făcut. Ne spune nouă, dar nu-i valabil. E pentru Mihal. Numai el iese așa, după-amiaza, și de după colț i se vede doar burta, ca și cum colțul casei ar avea o tumoare fără șanse de vindecare. Mihal cancerizează casa și așteaptă parada militară, cu mâinile la spate. Foarte rar se arată parada, ca să-i facă o favoare lui Mihal, nu de alta. Și așa și arată Mihal, de parcă parada special pentru el se face și toți soldații îi dau lui onorul și capelmaistrul pentru el mânuiește bastonul în sus și-n jos.

– Naiba știe, dar mie nu mi-au plăcut niciodată parăzile, țircusurile, bâlciurile și tot felul de filme în aer liber, spune Babușca.

Ea, care o dată n-a fost la vreun film în aer liber. La circ, o fi fost, dar la film, în nici un caz. Tataia e sigur de asta, deși eu n-aș fi sigur de nimic, mai ales când e vorba de Babușca, care ne e bunică vitregă, deci și nevastă vitregă a lui Tataia. În casă suntem toți adoptați, aliați, împru-mutați cu dată fixă. Și e chiar suspect cât de bine ne înțelegem toți, de atâția ani. În felul ăsta se poate forma oricând o echipă, pe orice stradă, care echipă să trăiască

apoi în pace, pentru aceeași cauză, ca la un meeting. Numai ăia se înțeleg așa de bine, din senin, fără nici o legătură unii cu alții.

Noaptea dormim cu ușile descuiate, cu gurile căscate, cu un picior pe afară și vorbim în somn. Ne trădăm toate secretele. Cine vrea să afle ceva, n-are decât să nu doarmă când doarme cel pe care vrea să-l descoase. Ziua mințim toți, inventăm, credem cu adevărat în basmele spuse, îi derutăm și pe alții.

Babușca e cea mai tare în trădări. E atât de naivă, că spune tot. Tataia își mai continuă viața și în timpul somnului, Babușca, în schimb, relatează. Parcă ar fi anchetată, amenințată.

– Cred că am să scap cumva și din iad, tot așa cum am scăpat întotdeauna din situațiile cele mai proaste, a zis într-o noapte Babușca.

A ajuns să se creadă mai tare ca iadul, a comentat Tataia. Era prea mult, într-adevăr. Babușca avea momente, chiar și în somn, când se simțea invulnerabilă. Asta, pentru un om viu, poate fi minunat, dar pentru unul mort e prea mult. Tataia era sincer îngrijorat pentru ea. Și nici nu avea scuza că spunea toate astea în somn. Se știa că atunci era mai sinceră ca niciodată.

Deși dormim cu ușile date de perete, ca să nu ispitim hoții și bandiții, tot mai intră câte unul care n-are habar că nu ai nimic de furat dacă stai așa, ca într-un refugiu părăsit. Noi procedăm cu hoții precum în unele situații cu animalele sălbatice. Dacă te agiți sau încerci să te aperi atacând, animalul sălbatic intră în panică și se apără și el atacând. Tataia, decât să ferece toată ziua ușile și să stea să memoreze ce a încuiat și ce nu, preferă să arate hoților că nu are nimic de lăsat la furat.

– Dormiți toți cu gurile căscate și cu ușile deschise când e să intre vreun hoț! O să dea din mâini a lehamite și o să plece. “Aici nu-i nimic de luat”, o să spună hoțul și tu ai să-l auzi, pentru că el n-o să se ferească să te jignească cu voce tare...

Într-o noapte au intrat în sfârșit niște hoți și la noi. Eu și cu Lali am luat imediat poziția de dormit. Întinși în tot patul, cu gurile căscate, respiram pe nas șuierând ca de pe lumea cealaltă. Hoții se uitau însă la poze.

– Aici trebuie să fie bătrâna mireasă, prin 1920, cu voalul pe frunte, de parcă i-ar fi căzut pe ochi...

– Așa se purta pe atunci, ce naiba! a replicat alt hoț.

– Parcă ar fi găsite să se apuce de curățenia de primăvară. Toate miresele astea arătau ca niște proaste.

După care au plecat nestânjeniți, deși Lali spunea a doua zi că ar fi trebuit să luăm atitudine. Era vorba de Babușca mireasă, la una din căsătoriile ei, nu cu Tataia actual, cu altul. Ce dacă Babușca ne era bunică vitregă, era vorba de onoarea familiei, lămurea Lali.

– Așa au zis despre mine, că arăt ca o proastă? a strigat Babușca la micul dejun și a aruncat cârpa din mână. Mai bine furau ceva și lăseau fotografiile în pace! Hoți critici, asta întrece orice închipuire!

Și toată ziua a bombănit, iar noaptea am auzit cele mai complete mărturisiri despre cele petrecute în timpul nunții ei, atunci când arăta, într-adevăr, ca o proastă, cu voalul ei din 1920. Hoții ne-au deschis ochii și nouă. Lali a uitat să mai ia atitudine și amândoi am râs cu lacrimi, bătându-ne cu palmele peste pulpe, mai să ne iasă sângele prin piele... Și în timp ce Babușca ne povestea fără jenă cum a fost în prima noapte a primei ei nunți, dincolo, în camera lui, Tataia se certa în somn cu a lui Pișpiricu, care avea cârciumă mai devale.

– Tot satu-i beat din cauza asta și toate gar-durile-s rupte pe unde se sprijină, într-o rână, bețivii. Se nasc copii nătângi, bicicletele au roțile descentrate de la cât i-au cărat acasă pe stăpânii beți, gospodăriile arată ca naiba, prăbușite, descleiate și a lui Pișpiricu se îngrașă...

Tataia dormea pe partea dreaptă când vorbea. Când se întorcea pe stânga, acolo unde e inima, nu mai vorbea. Nu e bine să dormi pe stânga, pentru inimă. Când adoarme, Tataia nu mai ține minte asta. Pe care parte apucă, pe aia adoarme și uneori mai mult pe inimă îi cășună și-o ține toată noaptea presată. Dimineața, inima lui arată ca o turtă dulce turtită și crăpată. Tot ce e în ea atârână pe afară, numai tuburi și căptușeli zdrențuite și Tataia se vaită că nu e înțeleș.

Ieri a sosit tanti Berta, care e soră cu mama mea cea de-a doua. Ca să fie clar, tata Ștefan ne-a adoptat împreună cu Tataia, care e bunicul nostru adevărat. Tata Ștefan s-a însurat a doua oară cu mama Mira, care o are ca soră pe tanti Berta. Babușca e bunica noastră de-a patra, cu care Tataia s-a însurat după ce a prăpădit trei soții în tinerețe, cu aceeași rapiditate cu care îți pierzi banii la poker.

Mama noastră adevărată, fiica lui Tataia cu una din soțiile din tinerețe, a plecat, curând după ce ne-a născut, în Sumatra, unde ține un bar pe litoral, un bar din răchită sau liane, nu știm bine. Uneori ne mai trimite câte o

scrisoare cu date care nu mai sunt valabile când e adusă de poștaş, pentru că răvașul face cinci-șase luni, în cazul în care nu se scufundă vaporul și mesajul ajunge la pești. Peștii află, oricum, mult mai multe despre mama noastră decât noi pentru că, până acum, cinci vapoare au suferit avarii lângă același recif de corali.

Nu-mi amintesc decât o singură scenă cu Didina, mama mea din Sumatra. Eram mult mai mică decât acum, atât de mică încât cred că nici nu existam bine încă, dar tot am memorie. Didina era pe atunci secretară și chiar muncea uneori. Trebuia să ducă în fiecare săptămână niște situ-ații la diferite birouri. Mă lua cu ea și mă lăsa pe holuri ca să nu mai sară să mă pupe toate femeile care ocupau birourile ca niște câini bătrâni ce-și păzesc teritoriile. Didina mă lăsa pe un scaun din piele de om și-mi spunea mereu același lucru:

– Mama vine imediat, nu te miști de aici!

Eu nu mă mișcam, dar mă uitam întotdeauna fix la ușa pe care intra. După ce dispărea ea pe ușa aia, o mie de oameni intrau și ieșeau, numai Didina nu mai apărea. Toți care treceau pe lângă mine mă gădilau sub bărbie și mă întrebau a cui sunt, draga de mine, și eu nu știam exact.

Nu știam nici măcar că pe mama o cheamă Didina. Așa că tăceam, demnă. Mă udam pe mine de emoție că Didina n-o să mai apară. Mereu credeam că m-a uitat pe acolo, că femeile alea ca niște câini bătrâni pleacă cu ea sau o momesc cine știe unde sau că vreunul din funcționarii plini de cravate o ia cu el. Totuși, îmi era frică să mă mișc de pe scaun ca nu cumva să apară instantaneu, să vadă că nu sunt și să plece liniștită. Stăteam cu o floare de tei în mână și mă uitam hipnotic la ușă. Când Didina apărea, frumoasă și voioasă, amețeam puțin de fericire. Mi se părea că visez de fiecare dată și trebuia să închid și să deschid repede ochii ca să nu cad. Eram udă și cu floarea de tei în mână și totul era transpirat și umed pe mine și în jurul meu, dar mă simțeam bine. Didina umbla ca o cerboaică tânără cu pui mic. Mă ducea de mână și vorbea. N-am înțeles nici până acum de ce atunci nu m-a abandonat și după aceea, da. Putea s-o facă de atunci, intrând prin birouri, cu situații.

Niciodată nu scapi de o obsesie, definitiv.

Tanti Berta vine rar, dar atunci când vine ne face s-o ținem minte până la următoarea vizită, cam la trei-patru ani o dată. Așa că atunci când a intrat în casă, mare și voinică, adusă de la gară de tata, cu bocancii și cu fusta ei cadrilată, am avut impresia că plecase ieri.

– Jesus! a zis, fiindcă era profesoară de engleză și uneori mai uita de ea –, ăștia micii mai trăiesc?!

Și atât s-a bucurat că încă n-am murit de bătrânețe, că s-a aruncat asupra noastră, a mea și a lui Lali, și când am scăpat de ea aveam amândoi imprimeuri cadrilate în piele. Așa că am rămas să o privim, cadrilați și speriați, în timp ce Berta încerca din nou să ne desfete cu îmbrățișările ei, până când a intervenit Tataia zicându-i, senin:

– Iar te-ai îngrășat, Berta dragă!

– Găsești? s-a bucurat ea și a început să strige și să râdă ca și cum era ceva foarte dis-tractiv să te îngrași din patru în patru ani, de parcă ăsta ar fi intervalul în care poți primi câte o gradăție, o virtute în plus sau un premiu special.

Așa că tanti Berta s-a învârtit în loc, ca o fetiță rumenă, iar fusta ei umflată a fost cât pe ce să ne dărâme pe toți cei care nu eram suficient de vigilenți și întram în raza ei de acțiune.

Nu că nu ne-ar fi plăcut Berta, dar primele ore când apărea erau întotdeauna periculoase pentru viața noastră și apoi mai avea și obiceiul de a anticipa tot felul de stări de spirit.

– Ce-o să ne mai bucurăm toți, spunea. Ne vom aduna toți câți am mai rămas și trei zile o să înnebunim de fericire, nimeni n-o să doarmă de încântare și, întorși acasă, fiecare va mai trăi luni de zile din preaplinul acelei întâlniri cum alta nu a mai fost.

Era ceva de necrezut. Berta se referea, ca întotdeauna, la întâlnirile cu stagiarii din tinerețea ei. Astăzi, cuvântul “stagiar” are cam aceeași frecvență de întrebuintare ca și “logofăt”, “spătar” sau “caftan”. Numai tanti Berta mai știa câte ceva despre ce fusese odată un stagiar. Le povestea la toți în tren, când călătorea în-coace și încolo, despre ce vremuri au fost la Feldioara și cum ei, călătorii anonimi, sunt de căinat că n-au cunoscut acel grup de prieteni de pomină. Iar călătorii, în loc să se enerveze, se simțeau dintr-odată triști, nostalgici și o ascultau pe Berta ca pe un arhanghel care descrie o împărăție inaccesibilă păcătoșilor.

Lali, care o însoțise de câteva ori în călă-toriile ei cu trenul personal, și-o amintea pe Berta povestind despre toți prietenii ei ca și când ar fi fost încă tineri și acest lucru pe mulți îi deruta.

– Și cum spuneți că a plecat prietenul Alecu la Revelion cu bicicleta, pe întuneric? o întrebuse cineva din compartiment.

Iar Berta se pornise atunci pe un discurs patetic. Își deschisese la maximum ochii rotunzi și privise drept în ochii interlocutorilor ei, paralizându-i.

– Feldioara a fost o stare de spirit, asta trebuie dumneavoastră să înțelegeți din tot ce vă spun eu aici. Nu e important când a plecat Alecu la Revelion, cu ce tip de bicicletă, câte hârtoape a traversat în beznă, ci faptul

că, pentru prieteni, oricare din noi era în stare de orice. Ca să fie măcar cinci minute cu noi, de Revelion, Alecu, care era ofițer de serviciu la combinat, a făcut cinci kilometri pe o bicicletă, fără să vadă drumul, riscând să se întâlnească cu ursul sau cu mistreții... Imaginați-vă și dumneavoastră un loc unde ați trăi numai cu prietenii cei mai buni din lume, un loc în care acești prieteni să vă fie vecini de palier, de scară, de curte. Un loc unde nimeni nu încuie ușa, unde oricând sunt trei, patru, cinci oameni la fel de demni de încredere, la dispoziția fiecăruia dintre voi. Unde condițiile mizere de viață devin fascinante...

Asta era prea de tot, după Lali, dar călătorii rămăseseră cu gura căscată, oftând.

– Spuneți dumneavoastră că există așa ceva? întrebuse unul cu ochii aburiți de emoție.

– Uitați-vă la mine: sunt supraviețuitoarea unui astfel de falanster, sunt dovada vie, fosila acestui accident uman...

Berta o luase razna. Începuse să plângă și unii se porniseră și ei să lăcrimeze și cu toții se împrieteniseră în compartiment, ca la Feldioara. Călătorii ar fi dorit să demonstreze că și ei pot, că și ei au dreptul să creadă într-o situație ideală, că omenirea nu e o plagă infectată care contami-nează întreg universul.

– După ce ți-ai adus câteva lucruri personale, orice loc din lume poate să fie al tău. Te simți ca acasă... crezuse de cuviință să intre în vorbă un student înalt pătruns de curând în compartiment.

– Jesus, așa e cum spui, de unde știi? Te-ai mutat mult prin țară?

– Am schimbat multe gazde...

– Stimați telespectatori, tânărul are dreptate, așa începe totul. Întâi pleci de acasă, te duci, să zicem, la studii în alt oraș, departe. În primele zile suferi de dor, te simți străin, intrus, tolerat. Asta în cel mai bun caz – pentru că te poți simți chiar respins, proscris. Pe nesimțite, începi să te lași asimilat, ziua începe mai ușor, nu mai ai trac, începi să cunoști drumul, străzile, unii vecini se obișnuiesc și ei cu tine, se leagă chiar prietenii, temătoare inițial, apoi tot mai puternice... după care începi să schimbi gazdele, căminele, te învârți deja mai ușor, începi să ai anumite pretenții, te porți aproape firesc. Cu anturajul, la fel: dacă până atunci erai bucuros să fii acceptat, acum deja accepți tu, alegi...

– Ba chiar nu-ți mai convine nimic... intervenise studentul, amuzat de verva Bertei.

– Iar când începi să schimbi orașele sau locurile, ei bine, atunci de abia simți că trăiești! strigase de-a binelea Berta, ca și când ar fi văzut pământ la orizont.

– Nu-i așa că e simpatică? îi șoptise o bătrână din compartiment soțului ei.

– Te duci oriunde cu un rucsac de haine și cu unul de cărți, primești o cameră, un pat, găsești o echipă de prieteni în aceeași situație și lumea ți se arată ca la o nuntă oltenească...! strigase din nou Berta. De data asta râdea și ea.

– Nuntă oltenească?! făcură toți, cu ochii mari.

– Ha, ha, ha...da, nuntă oltenească! Să vă spun! Și tanti Berta trase adânc aer în pieptul ei ca o proră.

Nu mai apucă însă să continue.

”Bravi au fost străbunii noștri, / Dorobanții și Curcanii / Ce, luptând ca nici o oaste, / Izgoniră otomanii“, venise, ca un avertisment, glasul unui copil din colțul compartimentului, o fată de cinci-șase ani, plină de inelușe din plastic pe degete și dând din picioare pe fotoliul ei, cu ochii pe fereastră.

– Al cui e copilașul ăsta? se impacientase imediat Berta. E un copilaș abandonat?!

Berta, în panică, era gata imediat să ia măsuri, să vadă ce se întâmplă, cine a îndrăznit să abandoneze un copilaș de față cu ea.

– E nepoata noastră, numai că nu stă niciodată pe un scaun, mereu se mută pe unul liber... răspunsese bătrâna.

– Deci totul e în regulă? Nu e un copilaș al nimănui?

Berta nu se lasă niciodată până nu lămurește lucrurile în detaliu.

– Ce-i cu nunta oltenească? a vrut să știe studentul, cu gura până la urechi.

– Eu sunt ardeleancă, dar am o mare bucurie pentru olteni...

– Noi suntem moldoveni, dar și nouă ne plac... se alăturase unul dintre bunicii fetei.

– Eu sunt chiar oltean, deci lucrurile sunt în ordine, la toți cei de aici ne plac oltenii... a zis studentul.

– Tinere, atunci trebuie să știi cum e o nuntă oltenească!

– Depinde. Nici n-am prea fost eu la cine știe câte nunți... Și apoi sunt tot felul de nunți...

– Ei bine, stimați telespectatori, până când nu ne-am dus la nunta unuia dintre prietenii noștri, Virgil, nu mi-am închipuit ce poate să fie o nuntă oltenească! adăugă Berta și căzu în extaz, lăsându-se pe spate, în timp ce toți ceilalți s-au privit nerăbdători.

– Dar ce e o nuntă oltenească, totuși?

– Jesus! se făcu iar auzită Berta din colț, surâzând cu ochii ei negri, rotunzi ca cireșele.

Părea o icoană a patetismului.

Deodată s-a îndreptat de spate, s-a aplecat spre centrul compartimentului, făcându-i pe toți, într-o tălăzuire, să își apropie capetele.

Ai fi zis că e o conspirație.

Numai fata a rămas absentă în colțul de lângă geam, murmurând fără oprire versuri: ”Tată scump, să nu ai teamă /Că mămica mă-ngrijește / Iar Partidul are-n seamă / Să mă crească vitejește“

– Alecu v-ar fi putut povesti și mai bine. Alecu e cunoscut acum de voi toți... făcu Berta.

Toți au dat din cap, în semn că îl cunoșteau de-acum pe Alecu, de parcă ar fi fost și ei la Feldioara, stagiari.

– Alecu, de fapt, m-a făcut să-mi dau seama ce înseamnă o nuntă oltenească!

– Ce-a făcut Alecu?

– A dansat. Alecu e dobrogean, deci deloc familiarizat cu nunțile oltenești...

– Dobrogenii nu-s foarte diferiți de olteni...

– Greșit! Foarte greșit! a izbucnit Berta și ochii i s-au înnegurat. E un prost obicei, la români, să confunde dobrogenii cu oltenii și cu muntenii, pe ardeleni cu bănățenii, pe moldoveni cu moldovenii...

Au izbucnit cu toții în râs.

– Dumneavoastră sunteți inconfundabili! a comentat tânărul către bătrâni.

– Alecu a stat jumătate de nuntă la masă, vorbind, râzând și întreținându-se cu ceilalți, cunoscuți sau nu. Deodată cineva a început să cânte ceva foarte arhaic, un cântec cu fluier, viori și nu mai știu ce... Câțiva s-au prins în hora condusă de un bărbat impozant, care știa foarte bine genul de dans. Se vedea că e un fel de dansator profesionist... el a condus hora spre pădure, pe drum se tot adăugau unii și alții, când trecea șirul pe lângă ei, intrau, lăsau tot și se prindeau în urma bărbatului care părea să nu mai vadă nimic... era închis în cântec, dacă mă înțelegeți...

Cei de față se uitau fix și-i urmăreau mimica. Berta avea o mimică înspăimântător de expresivă. Reda tot, de zici că ai fost și tu acolo.

– Și?

– S-a băgat și Alecu. L-am văzut cum se ridică, schimbat la față, aruncă țigara și se ia de după mijloc cu ultimul bărbat din șir. Schimba perfect picioarele, ca la un sirtaki mai complicat. Era un dans inițiativ! După aceea am văzut că nu erau decât bărbați prinși în horă... Nu vă pot explica un dans. În general, pot să explic orice, dar un dans inițiativ nu se poate explica. Bărbatul care conducea șirul striga din când în când ceva, n-am reținut, striga niște cuvinte care se terminau într-un țipăt...

– Nu cumva Călușarii? zise tânărul.

– Tinere, Călușarii e un dans inconfundabil. Nici vorbă să fie călușarii, mai ales la o nuntă! Nu știu, poate a fost un dans obișnuit la ei, poate era chiar un dans de nuntă, nu m-am interesat atunci, dar multă vreme apoi mi-am amintit de nunta aceea ca de un miracol. Nu m-au atras niciodată nunțile, chiar și a mea a fost un chin, dar nunta lui Virgil, dincolo de faptul că Virgil era prietenul nostru, fără nici o legătură cu asta, vreau să spun, a fost ceva magic, pentru că nunta s-a ținut într-o pădure, într-un luminiș... Și mai era ceva: nimeni nu s-a îmbătat, nimeni n-a fost deplasat, cum sunt la nunți, de obicei. Părea că s-au adunat acolo la o taină...

– Taina căsătoriei! Mi se pare fabulos ce îmi spuneți aici! a zis tânărul.

– A fost fabulos! Eu nu încerc decât să vă conving că mai există și lucruri extraordinare pe lumea asta...

– Ca, de exemplu, o nuntă oltenească!

– Putea fi orice, tinere!

Berta, credea Lali, să tot fi avut cu vreo opt-nouă ani mai mult decât studentul. Totuși, pentru ea toți erau “tineri”, “copilași” și “telespectatori”. Berta povestea ca și când ar fi prezentat un show, un spectacol de gală, o emisiune științifică despre lumi dispărute sau animale fosilizate care au fost înviate. Totul era spectaculos și de fapt nimeni n-a putut vreodată dovedi că Berta exagerează. Bertei i s-au întâmplat numai lucruri irepetabile, departe, demult, într-un timp mitic. Toți o ascultă pe Berta ca și când s-ar fi hotărât să urmărească o emisiune care îi interesează în mod deosebit.

– Virgil însuși a uitat de nunta lui, are acum copilași și un viitor strălucit în față, are două tarabe personale cu mărfuri extra, ha! ha!...

– Și Alecu? a întrebat cineva.

În acest timp fetița cu inele nu contenea să recite în surdina: "Bunicul meu este constructor, / Înaltă fabrici și castele, / El face viața mai frumoasă, / Urcând-o până sus, la stele."

– Cine învață copila asta asemenea orori? s-a burzuluiit Berta și ochii i s-au bulbucac.

– La școală! aruncă amărât bunicul.

– Aud că dumneavoastră vă ocupați de fabrici și castele! a râs către el Berta.

– Da, treizeci și cinci de ani am fost revizor contabil la o cooperativă meșteșugărească din Iași.

– De ce naiba îi învață asemenea tâmpenii?

– Aveți grijă să nu spună mai departe. Spune tot, sub formă de versuri! a intervenit bunică, aruncând o privire ciudată spre copila apatică.

– Are mania versurilor? Dar ce versuri! Astea îi plac sau repetă din memorie?

– Nu se știe! E chiar un copil al Partidului, credem noi. Învață orice bătăjire de asta cu osârdie, de-ai crede că îi și place.

– Cred că creștem un dușman la sân, a mai adăugat bunica.

Se vede că treaba îi preocupa mai de mult. Fetița avea aerul că e perfect de acord cu Partidul și clasa muncitoare, cu lupta de clasă și cu morala proletară. Berta se simțise deodată un dușman al poporului, o caraghioasă care s-a trădat singură în fața unui copil aparent inofensiv. Încercase să își amintească ce lucru dușmănos ar fi putut spune. Apoi se dezinteresase total de subiect.

– Anul ăsta nu se face porumbul, a rupt tăcerea bătrânul, după un timp.

– Da, la Feldioara se făcea întotdeauna porumbul, chiar dacă în restul țării era secetă! a părut să își amintească Berta.

– Mare minune trebuie să fi fost la Feldioara!

– Și cu Alecu, ce s-a întâmplat cu Alecu?

– Jesus! Să vă spun...

Când Babușca a apărut și ea în cameră și a văzut-o pe Berta, parcă ar fi izbucnit un incendiu. “Berta!” și “Babușca!” au fost două exclamații care s-au succedat la interval de un minut, timp de o seară întreagă. S-au îmbrățișat la paritate, dar Berta era mult, mult mai tânără și a învins. Nu am mai văzut pe nimeni să se bucure în așa hal, mai să facă stop cardiac. Și asta n-ar fi fost nimic, am mai văzut noi oameni bucuroși să se întâlnească, dar astea două nu se linișteau. Cum spuneam, tot la două minute se redescopereau și o luau de la capăt, așa că i-am lăsat acolo pe toți, să se descurce cu ele, și am ieșit în curte, încercând să ne jucăm de-a ceva. Mi-am dat însă imediat seama că Lali era sătul de femei și se uita la mine dintr-o parte, plictisindu-se de moarte.

– Numai puțin să mai crești și să-ți pui și tu niște bocanci și arăți exact ca Berta! mi-a zis trăgându-mi una în fluierul piciorului, așa, din senin. După

care a început să fugă în jurul meu în timp ce eu stăteam țeapănă și mă uitam numai înainte. Și înainte era Luna. Și ceva mai la dreapta ei, Cometa. Ieșeam în fiecare seară să ne uităm la Cometă pentru că ne-au spus că abia peste vreo trei mii de ani o s-o mai vedem, dar că, de fapt, n-o s-o mai vedem, însă asta e o cu totul altă poveste pe care noi n-o putem înțelege acum. Lali era convins că noi doi o s-o mai vedem și poate doar Tataia și Babușca n-o să mai prindă vremea aia. Noi doi o să fim pe altă planetă și o să avem trei ochi, iar Cometa o s-o vedem din altă poziție. Lali, care le știe pe toate, m-a convins că noi doi n-o să murim, că numai cei bătrâni mai mor câteodată pentru că mănâncă gras și condimentat și n-au voie.

Cu cât mă uitam însă mai mult la Cometă, cu atât mi se făcea mai frică. I-am spus lui Lali. Zicea că femeilor le e frică aiurea, că n-am nici o șansă să scap și că oricum o să ajung ca Berta. Iar eu mi-am zis atunci că între Cometă și Berta e o legătură, dar nu știam care. Auzeam din casă strigăte și hohote de râs și am înțeles că e extra-ordinar să fii Berta, să agiți până la isterie o lume întreagă și să dispari apoi pentru vreo trei mii de ani... Acum Berta își amintea despre sine că a fost un copil vesel. Toți se mirau că ea se scula întotdeauna cu gura până la urechi de parcă ar fi visat numai lucruri plăcute.

– Te scoli ca după un banc bun! i-a zis odată cineva.

Și acum era veselă Berta, dar nu ca în copi-lărie. Uneori se întâmpla să se scoale prost-dispusă sau cu tahicardie de la vreun coșmar. Să te trezești normal și viabil în fiecare zi în-seamnă să fii un fel de învingător. În coșmar n-ai puterea să iei inițiative. Faci numai ce vrea coșmarul. Îl iei în serios și-l lași să se deruleze, cu tine în el, cu voința anulată. Nu poți să-l deviezi într-o direcție suportabilă. Asta o exasperează acum pe Berta și o face să se simtă stupidă. Și mai stupidă se simte când se uită la filmele horror. Adică atunci când vrea să se lase speriată, pentru că altfel nu s-ar uita. Să te uiți la ceva care știi că va fi de speriat și să te mai și sperii de-a binelea, să iei în serios groaza mimată de alții ca și cum ar fi a ta! Probabil avem nevoie de un suport pe care să ne grefăm tenebrele personale, ororile, fantezmele sau realitatea cea mai hidoasă, explică Berta în bucătărie.

Singurul lucru cu care eu și Lali cădeam întotdeauna de acord era că după-amiezele nu sunt pentru copii, ci pentru oameni mari. Cei foarte mici trebuie să doarmă, iar oamenii mari dorm și ei de bună voie sau nu sunt acasă. În general dispar cam toți după ora trei și până la cinci te simți foarte singur. Și de prisos. Noi doi nu puteam dormi ziua. Aveam ace în picioare și zvâcneam. Nu se putea dormi, nu se putea face nimic. Nimeni nu ne băga în seamă. Trebuia să găsim mereu o soluție pentru fiecare după-amiază pe care o mai aveam de trăit de acum înainte. Așa că într-o zi cu o după-amiază fără sfârșit Lali mi-a spus că putem să mergem la un circ ambulant, unde e un acrobat care zboară pe lângă lampă. Când am ajuns acolo, clovnul tocmai anunța că maestrul Michi urmează să iasă la rampă. Era într-adevăr vorba de lampă, cum știa Lali. Într-o sală de cămin cultural era amenajată rampa. Din tavan atârna o lampă lungă cu un bec aprins, niște bețe cum au papagalii noștri din colivie ca să nu se plictisească, iar jos nu era nimic. Numai podeaua dată cu motorină și foarte mulți spectatori.

În viața mea n-am văzut acrobații mai mortale. Maestrul Michi nu avea plasă dede-subt, ceea ce ne-a impresionat până la apnee. O stewardesă ne spunea cum, înainte cu vreo 40 de ani, maestrul făcea acrobații foarte sus, de nici nu-l vedeai de la tribună.

– Poate nici n-o fi fost acolo! a răcnit un vlăjgan în spatele nostru, cu ochii holbați pe stewardesă, care nici nu arăta foarte bine după părerea mea. Noi ne-am întors toți spre el și l-am privit dezaprobator. Cu fiecare cinci ani, maestrul a coborât trapezul cu circa cinci metri, ca să fie totuși văzut, a continuat femeia.

Maestrul Michi arăta acum foarte dărăpănat. După ce s-a cățărat pe bețele de papagal și a stat oarecum în echilibru, s-a dezechilibrat repede (ca și cum ar fi fost destul cât s-a ținut să nu cadă) și toți au sărit să-l redreseze. Și așa, cu ajutorul nostru, cu înțelegerea și bunăvoința pe care trebuie s-o ai față de toate viețuitoarele pământului, maestrul Michi a reușit să încheie cu bine exercițiul la trapez. A mai vrut să se urce și pe o sârmă, pentru că era aprins de entuziasm că i-a ieșit figura la trapez, dar nu l-au mai lăsat clovnul și stewardesa. Și fiindcă eram una cu Michi, care încerca să zboare pe lângă lampă, ne-am simțit cu toții ca niște acrobați și mândria a fost generală. Maestrului îi atârna puțin o falcă de la toți anii de trapez coborât tot mai jos,

dar dacă te uitai la el din partea cealaltă, de lângă tobe, nu se vedea. Pe nimeni n-a deranjat falca lui Michi și nici cicatricile dese ca un rămuriș de pe corp. Era îmbrăcat cu niște pantaloni scurți, cu bretele și multe cicatrici nu se vedeau, mi-a explicat Lali, pentru că dispăreau după bretele. Așa că Michi ăsta arăta chiar destul de acceptabil. Numai ochiul holbat, cel de pe partea cu falca deplasată, nu mi-a plăcut deloc. Se uita cu el la tine din toate părțile.

De câte ori maestrul Michi de dezechilibra, se agăța întâi de lampă. Din instinct. Și fiindcă se frigea, îi dădea drumul și venea spre noi în zbor ca o pasăre. Îmi imaginez ce trebuie să fi fost când lucra sus de tot și nu avea lampă la îndemână. Cineva a spus că domnul Michi e de fapt expert în căderi libere, că ar exista un exercițiu special care însemna că acrobatul se preface că se dezechilibrează, așa că toți se sperie, chiar și circarul, care începe să cadă liber înainte să se zdrobească spectaculos de pământ, ca un ghiveci de flori în timpul furtunii. În acest caz noi nu l-am lăsat pe maestru să cadă liber, adică să-și facă meseria. Nu părea însă nervos din pricina aceasta.

Unul din spate încerca să-și convingă vecinii că Michi vine de fapt dintr-un desen animat, pentru că numai acolo nu se întâmplă să te zdrobești cu adevărat. Toate ființele vii din desene animate, zicea el, cad, explodează, sunt strivite și imediat apar tefere și totul se ia de la capăt. Cel mult, în pelicula următoare, per-sonajul apare cu un platură sau un bandaj, ca să ții minte că tocmai explodase sau îl călcăse un buldozer. Mai mulți au fost de acord cu insul și ar fi fost dispuși să-l lase să cadă, să vadă ce se întâmplă. Noroc că ceilalți, care nu prea credeau, i-au sărit fără să vrea în ajutor. Tataia ne-a spus odată că omul are instinctul de a sări în ajutor, că îi zvâcnesc mâinile înspre cel aflat în pericol, dar că, în timp, omul a învățat să-și domine instinctele.

Cât am stat noi acolo la povești, maestrul a coborât de pe lângă lampă și s-a dus să ia masa. Când am plecat, l-am văzut sprijinit de un cort, afară, și mâncând pâine cu salam dintr-un ziar. De câte ori văd oameni mâncând pâine cu salam dintr-un ziar, mi se face milă. Omul ăla parcă n-ar avea pe lume decât pâinea și salamul. Așa arată întotdeauna.

Nu știu de ce, dar tot privind la circari mi-am amintit de înmormântările motanilor noștri. Lali a inițiat obiceiul ăsta după ce a murit primul motan, Martin. Tataia ne oprea doar să-i punem cruce din bețe legate cu sfoară. Arătau puțin strâmb brațele crucii, dar pentru motani era ceva să aibă chiar și o cruce din bețe strâmbe. Zicea Tataia că nu e creștinește să pui cruce la animale. Lali i-a explicat că motanii sunt și ei ființe vii și că au toate drepturile. După ce l-a lăudat că gândește frumos despre vietăți, nu l-a lăsat

totuși să pună cruce. Doar flori într-un borcan mic, de iaurt și o piatră pe care să-i scriem numele și un epitaf:

“Aici se odihnește de tot motanul cel mai de treabă, MARTIN, care a crescut doi copii mici, Lali și Anca, care în veci n-o să-l uite!”

La înmormântări, eu trebuia să joc rolul femeii, să port un voal mic, negru, transparent și să plâng cum plâng femeile, în timp ce Lali ținea un discurs mic. Voalul meu era întotdeauna mat pentru că nu găseam, în repezeală și în durerea pierderii, nici un voal transparent. Așa că eu stăteam și plângeam acoperită cu o cârpă neagră și vedeam numai pe dedesubt. Aveam și o fustă neagră peticită și o poșetă mare, de la mama Mira. Strângeam poșeta sub braț și tot scoteam și băgam în ea o batistă. Numai că întotdeauna am plâns amândoi cu adevărat, chiar dacă înainte regizam totul, ca să iasă bine. Regia e bună numai la o adică, altminteri spectacolul s-ar putea să reușească și de-adevăratelea.

După un an, când maestrul Michi a venit din nou cu trupa lui prăpădită, era atât de stors de puteri și de buhăit încât nu l-am recunoscut decât după falcă și ochi. Trapezul lui a ajuns la nivelul mării și Michi făcea acum tumbe la sol. Nimeni nu mai avea emoții pentru el. Nu-l mai puteam ajuta decât atunci când, amețit și mort de foame, se rostogolea de pe saltea și ajungea la picioarele noastre. Avea o privire buimacă și nu puteam să ne mai uităm în ochii lui. Toate începeau deja să semene cu înmormântările motanilor.

Atunci când Babușca vorbește în somn și tu ești într-o cameră alăturată, ai impresia că înțelegi totul. Uneori, însă, când te apropii, îți dai seama că nu înțelegi nimic. “Mamur komat net her“, am auzit-o o dată și atunci ne-am speriat de-a binelea. Era în vremea Cometei și pe fața ei lumina Cometei pulsa, dând la iveală de fiecare dată altă Babușcă. Lali mi-a zis că Mamur trebuie să fie Arătarea. Chiar și când am crescut suficient de mare ca să nu mai cred în mamuri, l-am văzut uneori prin oglindă, în ușa băii. Când curge apa în cadă și nu mai auzi nimic altceva, diverși mamuri au obiceiul să bage capul să se uite cum te speli. Nu degeaba filmele cu ucigași atroce au ca fundal dușul care curge după o perdea în spatele căreia victima nici măcar n-

are habar, dar telespectatorul știe deja tot și filmul nu mai are nici un haz. Dar pentru victimă cred că e palpitant. Mai ales că nu știe nimic și se spală acolo nevinovată, cântă sau fredonează ceva, ca să poată ucigașul să pară și mai cumplit. Pe noi ne-au enervat întotdeauna filmele astea. Merita să fii victimă, dar în nici un caz telespectator. Lali credea că și actorii, chiar și atunci când știu că ei doar joacă, la scena asta se înfioară puțin. Actorul care joacă rolul de ucigaș poate să intre de-a binelea în rol și să omoare actorul care face pe prostul.

– Să-l ia dracu pe Mamur! am spus și am ieșit din cameră.

Ne-am făcut obiceiul, după scena asta, să fugim prin camerele goale, tip vagon, și să țipăm din goană: “Să te ia dracu, Mamuuur!” Ca să exorcizăm toate cotloanele unde ar fi putut să se pripășească, după ce l-a inventat Babușca, în noaptea aia de pomină. Pe atunci, în vreme ce fugeam așa, prin casă, simțeam ace de gheață pe spate. Acum, că am mai crescut, mi-e și mai frică. Tataia spune că frica crește odată cu omul. Îmi dau seama ce frică trebuie să-i fie lui acum. Să crești cât Tataia și frica să fie mereu cât tine și să nu scapi de ea nici în somn, dimpotrivă!

Un timp, Lali a crezut că e bine să-i punem capcane lui Mamur. E ultima șansă atunci când ai de-a face cu bestii cum ar fi șobolanii, dihorii, mamurii, cu Yeti sau cu gorilele fugite de la grădina zoologică. Am săpat niște gropi mici de tot și le-am acoperit cu crengi și cu frunze ca să nu se vadă. În toată curtea am făcut gropi și în loc de Mamur, a căzut în toate, dar absolut în toate, Tataia. Și-a sucit toate gleznelor și fluierelor picioarelor și două săptămâni a zăcut în casă. Nimeni nu l-a pus să se plimbe tocmai atunci. După prima capcană, și-a dat seama cine a scobit curtea, dar nu știa că sunt atât de multe. Până la urmă, umblând repede după treburile lui, că nu l-a pus nimeni, a luat toate capcanele în picioare. La sfârșit umbla crăcănat, ca maratonistii, cu labele aduse puțin spre interior. Doar unele maimuțe mai umblă așa. Când a început să șchiopăteze, Babușca ne-a bătut cu funia udă, în locul lui, care era ocupat să-și lingă rănilor.

– Nu vă e rușine să mințiți în halul ăsta? Când v-am bătut eu cu funia udă? Și ce-s eu? Mașteră? De unde ați scos metoda asta? a strigat ea la noi, în fața mamei Mira. Noi ne-am forțat să plângem și până la urmă ne-a pufnit un râs atât de isteric, că am fugit amândoi afară și, la ieșire, am primit fiecare peste spate o funie udă. Am râs în fundul grădinii până am amețit. Babușca și-a dovedit nevinovăția, dar săraca avea o mutră atât de indignată încât aproape că ne-a părut rău că nu ne-a bătut într-adevăr. Tataia, imobilizat în fotoliul de răchită, i-a ținut partea și a făcut proba cu picioarele lui umflate și învi-nețite, acoperite de comprese cu apă de plumb.

– De aici reiese că au meritat o bătaie bună și ei s-au eschivat!

– Dar nici chiar cu funia udă, ce naiba, Mira!?

Mama Mira n-a înțeles nimic la sfârșitul discuției și când a ieșit să ne cheme la masă, și-a scrântit glezna ei fină într-una din capcanele pentru Mamur. Nu e cazul să se creadă că toți care au plecat să-i caute pe ceilalți și-au luxat, fiecare, câte un picior în gropile încă neastupate. Preveniți, tata Ștefan, Babușca, vecinul Mihal, tanti Berta și toți care mai aveau de lucru prin curtea noastră, au pășit cu grijă, cu bastoane, pipăind fiecare centimetru de pământ. Toată seara au astupat gropi. Cum găsea unul o nouă capcană, striga bucuros:

– Uite și aici una, adu repede pământ!

Tot scoțând pământ să acopere gropile, s-au făcut alte gropi, în alte părți. A fost o muncă sisifică, deosebit de atractivă. Tanti Berta era cea mai entuziastă:

– Ce ingenioși pot fi uneori copiii!

Și imediat și-a amintit o poveste cu doi copii care se iubeau de mici fără să-și dea seama, care au crescut și s-au căsătorit până la urmă, deși erau de același sex.

– Și care-i legătura? a întrebat tata Ștefan.

– Nu e ingenios? s-a minunat Berta.

– E foarte ingenios, dar ce legătură are cu tipul de ingeniozitate care te lasă cu picioarele paralizate?

– Mă refeream la copii și la ce sunt ei capabili să facă!

– Asta da, acum te înțeleg! a zis tata și a mai astupat o groapă, lăsând în loc alta. Tanti Berta a găsit că ar fi bine să plantăm în ele cartofi, ca să le folosim la ceva.

– Copiii au muncit serios la gropile astea.

– Eu zic să arăm curtea și atunci se nivelează toată și terminăm țircusul! a propus Babușca.

– Eu zic să facem un lac de acumulare, dragă Babușca, dacă tot trebuie să facem ceva cu curtea asta! a strigat Tataia din fotoliul lui.

– Și să înecați copiii! a propus nenea Mihal de după gard.

Tipul ăsta avea întotdeauna idei bizare. Era puțin cam trăznit, dar simpatic. Când Lali a făcut conjunctivită și avea ochii roșii și lăcrimoși, Mihal l-a consolată:

– Ochii roșii și inflamați văd mai bine!

Ciudat era că așa îți venea să crezi. Chiar dacă erau roșii, străluceau mai tare, păreau proaspăt spălați, ca un parbriz. Tot așa, i-a propus lui Tataia să nu mai bea ceai de urzici pentru scăderea colesterolului, ci să se îmbrace în urzici, să le bage direct în pijama pentru că prepararea ceaiului ia prea mult

timp. Tataia a râs una bună de el și cum nu-i trebuie mult ca să se prostească, cât pe ce să se îmbrace în urzici, numai ca să ne distreze.

De fapt, Tataia pleca întotdeauna pe la prietenii lui din celălalt capăt al orașului, încă de dimineață, numai ca să râdă. Ziceai că pleacă la slujbă. A făcut din întâlnirile astea o datorie. Se îmbrăca în zori în costumul lui negru, cu pălăria calabreză tot neagră, își lua bastonul, o săruta pe Babușca pe nas și ieșea fluierând pe poartă.

Bătrânii aștia, cu care se întâlnea Tataia ca la serviciu, erau altfel decât știm noi că sunt bătrânii. Nu erau nici sfătoși, nici serioși, nici puțin triști sau apatici ori mofturoși. Se întâlneau ca să râdă unii de alții, fără să se supere. Lali credea că noi ne-am fi supărat până acum de un milion de ori și nu e normal ca cineva să se ferchezuiască de dimineață, să stea să se radă cu briciul și să se parfumeze, numai ca să meargă într-un loc unde să-și bată joc unii de alții.

– Parcă voi știți ce e normal și ce nu! Tot ce știți, de la noi știți, zicea Tataia. Toate tâmpeniile, toate răutățile și aiurelile de la noi învățați să le apreciați sau nu.

Dimineața noi ieșeam gata îmbrăcați de bătaie. Peste zi se isca măcar un motiv de încăierare, dar cel puțin eram pregătiți și dacă ne întorceam și mai rupți ori mai descleiați, nu era de mirare.

Tataia avea prieteni și prin jurul casei, care erau prietenii comuni. De ceilalți Babușca ori nu știa decât din auzite ori nu voia să audă. Zicea că sunt nătărăi bătrâni și că toată viața au fost la fel, ca și Tataia, care altfel n-ar fi fost amic și acum cu ei. Cel mai des veneau la ei și se duceau ei la tanti Anca și moș Clous. Într-o seară i-am găsit arătându-și unii altora protezele făcute fiecare la alt dentist.

– Ai mei mestecă singuri! spunea moș Clous și râdea ca un papițoi știrb. Stăteau la masa de remy de sub vie și nici măcar nu-i pișeau milioa-nele de țânțari. Aveau pielea groasă, de elefanți, și țânțarii bâzâiau ce bâzâiau și când să se așeze pe ei, cădeau grămadă, de parcă ar fi poposit pe un asfalt

încins. Tataia avea înfipite în brațe nenumărate trompe de țânțari, rupte de la jumătate, și nici că-i păsa. Sub el mormanul de țânțari zăcea ca o stivă de scule defecte. Babușca îi arăta Anei proteza de sus și-i explica cât de bine sfâșie ea carnea de vită nefiartă. Parcă ar fi fost toți fiare sălbatice. Ana spunea că a ei nu e bună decât pentru cartofi prăjiți, după care au trecut la un schimb rapid de rețete, ca o partidă fulger de tenis. Nu termina una cu rețeta ei, că începea cealaltă altă rețetă care nu avea nici o legătură cu prima și până la urmă Clous a început să clămpăne din proteza lui care părea legată cu sârmă de urechi. Proteza lui avea caninii ascuțiți dintr-o greșală a tehnicianului și Clous arăta ca un vampir decăzut, chel și cu ochi albaștri din mărgelile de sticlă. Tataia făcea caz de semiproteza lui legată încă de câte o măsea adevărată și sus și jos. Moș Clous a privit mult la ea și apoi, clămpănind profund, a zis că asta e acum, dar când încep să cedeze și măselele adevărate, Tataia o să se trezească cu gura plină de dinți falși ca Demostene de pietricele. Lui Tataia nu îi păsa de prostiile lui Clous și noi știam ce părere avea despre el când îl compara cu prietenii lui din celălalt capăt al orașului. Râdea tot timpul de el și Clous încerca să-l provoace, să vadă dacă Tataia e mai deștept și-i da vreo replică de-l lăsa mască. Uneori Tataia îi spunea câte ceva, dar de cele mai multe ori zicea “mă, dar tu ești și deștept, Clousi!” și se prefăcea înfrânt. Clousi era atunci mândru și se uita la Ana, fiindcă era încă foarte îndrăgostit de ea. Tanti Ana purta ciorapi patent și furou de mătase care îi acoperea genunchii umflați. Avea ochii albaștri și obraji roșii și părul galben. Dacă stăm să ne gândim bine, Babușca era de o mie de ori mai frumoasă chiar și așa, la cei două sute de ani ai ei, dar Clousi se uita numai la nevasta lui, chiar dacă stătea cu ea toată ziua de vreo cincizeci de ani. Ana râdea tot timpul ca proasta, dar se pare că asta place tare mult, în timp ce Babușca avea câte o privire inteligentă din care îți dădeai seama că nu e ușor de dus. Și apoi Babușca n-a purtat niciodată ciorapi patent și avea și picioare mai frumoase. Lali mi-a spus că nu înțelege cum Clousi nu se uită la Babușca, în timp ce Tataia se uita uneori, cu coada ochiului, la Ana. În mo-mentele acelea tare o mai iubeam pe Babușca și țineam cu ea, nimeni nu înțelegea ce aveam că o alintam și îi făceam complimente fățișe, ca să punem în evidență eleganța ei, rasa ei pură!

Când stăteau toți sub vie, seara, aveau în față pahare cu vin roșu și sifon, de care abia se atingeau. Toți aveau probleme cu tensiunea și asta făcea și mai caraghioasă povestea cu ocheadele lui Clousi și Tataia. Cum unul lua paharul să guste, ceilalți trei spuneau în cor:

– Vezi cu tensiunea!

Odată, Tataia s-a revoltat și a dat peste cap tot paharul spunând că mai rău îi crește tensiunea dacă se uită doar la pahar și că el n-a ajuns încă

legumă. De fapt, ne-am dat noi seama, voia să crească în ochii Anei, care habar n-avea.

– Ai, ai, Traiane, Traiane! Nu mai ești copil, ce dracu! au strigat toți în cor și atunci a apărut tanti Berta și a izbucnit în hohotele ei de râs, iar Clous și-a mai pus o pereche de ochelari peste cea pe care o avea deja, ca s-o vadă mai bine.

În comparație cu ei, Berta era o copilă. Dar una obraznică.

– Ce face cimitirul mașinilor, se distrează? îi lua ea în primire și începea să râdă și toți patru se porneau și ei pe râs. Așa că pe o rază de trei kilometri câinii începeau să latre și ei, iar cei douăzeci de porci ai lui Mihal, care sforăiau toată noaptea ca niște bărbați beți, se trezeau grohăind speriați. Și imediat își făcea apariția și Mihal în pijama și cu fes, să nu scape cumva ocazia să râdă.

Mihal trăia singur cu porcii lui și cu o familie de arici, care ocupa terenul cu zmeură din fundul grădinii. Pisicile și câinii lui erau mai mult la pisicile și câinii noștri, așa că Mihal se pierdea printre noi în modul cel mai natural. Lali își dorea tare mult o familie mai aerisită, cum vedea la alții, o familie cu mamă, tată și copii, plus bunici la țară, cu unchi și mătuși în străinătate.

– Numai la noi e așa aglomerație și nimeni nu știe de respect! a răbufnit el după ce a împlinit subit paisprezece ani și a primit un buletin în care arăta ca un bleg.

– Ce respect îți trebuie? m-am mirat eu, care la cei treisprezece ani ai mei încă mă tăvăleam în țărână. Asta ne mai lipsește acum, să ne respectăm unii pe alții!

– Mi se pare că ești cam idioată! Habar n-ai ce vorbești, se vede pe tine... Dacă tu nu-l respecti pe tata Ștef, crezi că fiul tău o să te respecte?

– De ce nu? Dacă nu, îl izgonesc! am zis, ironic.

– Păi, vezi că ești proastă?! Respect cu trozneală ai mai văzut?

Mihal, despre care știm totul, pentru că e vecinul nostru, hrănește fiecare purcel cu bibe-ronul, se scoală noaptea și umblă prin coteț să vadă cum o duc grăsunii cei mici și-l auzi, de după gard, cum îi drăgălește și le povestește. Și nici vorbă ca Mihal să fie atât de duios numai ca să-i taie mai

apoi, de Crăciun. Din curtea lui Mihal nu s-a auzit niciodată gâțat de omor, nici măcelar n-a cãlcat pe acolo.

Mihal se joacã cu porcii lui, pentru asta îi ține. Îi dreseazã sã facã diferite fapte bune și îi premiazã. Cãnd are loc festivitatea de decernare a premiilor e mare haz, ne cheamã pe toți și ne bagã în comisie. Numai tata Ștefan și mama Mira n-au timp de așã ceva, noi ceilalți, bãtrãni și copii, cei mai fãrã minte, cum îi place lui Tataia sã spunã, ne ducem. De douã ori la rãnd, Tataia a ajuns chiar președintele comisiei, iar eu cu Lali am adus coronița pentru cãștigãtor. Ultima datã, premiantul a fost un porc roz, cu o dungã neagrã pe spate, care clipea des din ochii lui mici și știa sã facã piruete dupã fluierãturile lui Mihal. Și ceilalți porci, mai mari sau mai mici, știa sã facã tot felul de figuri, chiar între ei, dar cel roz fãcea piruete cu o grație pe care n-am vãzut-o nici la o balerinã. Ceilalți s-au cam dat în stambã, unul a mimat cã se prãbușește, iar altul cã îi sare în ajutor. Mai mult grohãiau pe acolo și era greu sã-ți dai seama, fãrã indicațiile lui Mihal, care e în nevoie și care ajutã, dar, oricum, s-au comportat bine pentru niște porci. Tataia a strãmbat din nas și a zis: "E-e-e!", în sensul cã "las-o baltã, Mihalule, nu se înțelege care pe care" și a votat pentru Balerinã. Lali i-a așezat coroana pe frunte și fiindcã era din trifoi cu patru foi (cãutat special) a mãncat-o imediat, dupã ce i-a cãzut pe ochi și i-a prins gustul. Clous a încercat sã intervinã pentru cei doi care înscenau, zicea cã e mai mare lucru ca un porc sã se prefacã a fi bolnav și altul sã se prefacã a sãri în ajutor, dar Tataia a contracarat:

– Sã se prefacã știe oricine, și om și porc, dar sã facã piruete atãt de grațioase, om nu gãsești, darmitte porc!

La care tanti Berta, primitã ca membru observator, a strigat:

– Brava, Traiane! Asta da logicã! Și noi n-am știut dacã rãde de el sau e încãntatã. Oricum, fiind președinte de comisie, n-aveai cum sã-l combați prea mult. Aștia întotdeauna au ultimul cuvãnt, cu sau fãrã logicã. Mihal nu era pãrti-nitor pentru cã toți erau ai lui și-i iubea pe toți la fel, dar tot a încercat o discuție, ca sã nu tacã.

– Atunci, pãnã și concursul ășta e fãrã logicã! Sã premiazi niște porci!

– Bineînțeleles, dar dacã așã îți place ție! Pentru tine sunt aici, nu pentru vertebretele tale obeze, pe care eu le-aș tãia fãrã îndoialã, de Ignat!

– Adicã, nu le gãsești nici un fel de calitãți, nimic?

– Calitatea cãrnii, eventual, dar și lucrul ășta e discutabil. Tu n-ai sã-i tai și eu n-o sã aflu niciodatã cum e.

– Și strãduințele mele și ale lor?

– Mãi, Mihal, drept sã-ți spun, premieri am tot vãzut și președinte de comisii am fost între 40 și 60 de ani de mi-a ajuns. Dacã nu v-aș vedea pe

voi toți și dacă n-ar fi copiii ăștia atât de bucuroși de eveniment, zău că nu mi-aș pune mintea să premiez niște porci, numai ca să-mi amintesc iarăși cât de proști sunt oamenii. Pentru că, orice ai spune, godacii ăștia sunt nevinovați, ideea tot de la om a venit. Numai că dincolo, în plan uman, treaba e aproape la fel. Ce zici, Berta?

Berta se uită la adunare și trage aer în piept, dar nu spune mare lucru:

– E trist că toți fac ceva ca să fie remarcați!

– Nu e numai asta, e trist că după ce mulți fac ceva fără să-și pună problema că vor fi sau nu remarcați, alți deștepți îi pun să concureze între ei, chipurile pentru stimulare, progres, salt calitativ sau legea concurenței. Și că, de cele mai multe ori, toată mascarada asta sfârșește într-o baltă de orgolii, în care se îmbăiază toți, ca porcii în noroiul ăsta. Ploaie să cadă și baltă să fie, și atunci să-i vezi!

– Sper că nu te-ai indispus acum și vrei să ne indispuși și pe noi? spune Clous, căruia e clar că îi place concursul.

Tataia începe să râdă, ca să vedem că nu s-a indispus.

– Nici vorbă! Ziceam și eu așa! Echipa următoare, vă rog! strigă el și Lali îmi arată, pe la spate, lungimea unei trompe care s-a lăsat. Știu, e trompa lui Tataia când una zice și alta crede. Concursul continuă cu un duet de porci dolofani care apoi fac ștafetă cu o minge de oină. Primul sosit intră direct cu capul în zid, dar, oricum, e câștigător. Primul sosit nu poate niciodată să se oprească, atât de plin de elan e.

La urmă, în timp ce turma de porci se odihnește la umbră, grohăind fericită, unii cu coronițe pe jumătate mâncate, alții cu ele pe cap, fără să le observe sau să le simtă utilitatea, iar alții fără coronițe (ceea ce nu pare să-i afecteze), Berta se pregătește fericită să ne spună povestea elevului ei, Lați. Și a elevei Mili, pentru că întotdeauna există și o femeie în combinație, crede Berta, și concluzia asta nu pare s-o încânte deloc.

– N-ați observat că și filmele unde nu vezi urmă de femeie, sunt seci? întreabă ea.

Dar Tataia, indispus de concursul porcilor, i-o retează:

– N-am observat!

Iar Muhl, ca să-l susțină:

– Ba aș putea spune că ăla e film, în sfârșit!

– Jesus! Dar sunteți atât de seci și de bolovănoși! strigă ea și găsește apoi de cuviință să râdă îndelung, de ne plictisim și suntem toți cu ochii pe ceas, să vedem cât mai ține accesul. Când hohotul e pe sfârșite, începe și tanti Ana să râdă. Precis că de la vreo idee a ei, care-i trece prin cap și se suprapune cu veselia Bertei. Precis n-au nici o legătură motivele lor de râs.

– Pariez că nu știți de ce râd! spune Berta când termină de râs. De mutrele voastre râd! adaugă și începe din nou să râdă. Credeți că râd de nebună, nu? mai zice și începe să râdă și mai tare.

Nimeni nu spune nimic și, oricum, nu s-ar auzi de râsul ei. Atât de tare râde, că până și grupele concurente de porci au amortit și se uită, grohăind ușor, unele la altele și apoi la noi, care nu cred că avem priviri mai expresive. Unuia i-a căzut pe un ochi coronița și porcul arată a bețiv bătrân și hâtru. Altuia i-a căzut pe rât și de acolo direct în gură, o mănâncă fără dificultăți de pronunție! Tataia e tot mai nervos. Ca să nu se dea în spectacol, scarpină cu vârful pantofului gușa celui mai apropiat porc, care zace într-o rână și-l privește absent și bonom. Grohăiturile lor seamănă a întrebări retorice. În tot timpul ăsta, Berta râde. E deja vânătă, dar nu contează. Babușca, cu cocul ei alb și ochelarii fumurii, se uită stânjenită când la unii, când la alții. Ana s-a prostit de tot și-l ciupește pe Clous de ureche, iar el chicotește. Țștia doi s-au înțeles întotdeauna, chiar și când nu se cunoșteau încă, și e greu de crezut că nu i-a născut aceeași mamă. Par, nu făcuți unul pentru altul, ci crescuți unul dintr-altul. Babușca îi șoptește lui Tataia:

– Cred că ar trebui să chemăm un doctor. Să nu i se facă rău!

Și fiindcă a spus-o atât de serios, Tataia izbucnește deodată în râs. Noi, care atât de așteptam, să participe și Tataia, am început să râdem repede, să recuperăm. Toată lumea știe cum râd copiii când nu înțeleg bine de ce se râde în jur, dar simt că trebuie să ia parte și ei la veselie generală. Râd aiurea, forțat, puțin prea strident, caricatural. Un râs schematic, ca o formulă. N-au inflexiuni, n-au nuanțe, râd rău. Un râs răutăcios, chiar dacă n-au nici o intenție și, de altfel, nici o idee despre ironie. Așa am râs și noi, ca bufonii, ca să atragem atenția că totul e ridicol și absurd. Deși nouă nu ni se părea deloc pe atunci.

Tanti Berta iubea teribil progresul tehnic. De fiecare dată când venea la noi, încerca să ne bage în casă câte o cucerire a științei și tehnicii. Ultima oară a încercat să ne doteze cu ventilatoare electrice. Mama Mira ne avertizase deja: Berta ar fi dorit ca fiecare dintre noi să aibă câte un ventilator în tavan, deasupra capului, ca o ghilotină. De fapt, ne-a spus mama Mira, Bertei îi plăceau ventilatoarele tocmai pentru că o

însăpăimântau. Cu un ventilator deasupra capului nu mai aveai cum să-ți pierzi vremea, nu aveai când să te plictisești și, la serviciu ori acasă, puteai să-ți vezi de treburi în voie. Lucrurile nu i se păruseră însă întotdeauna nici atât de frumoase, nici de tot simple. Când administratorul școlii în care își petrecuse timpul în ultimii douăzeci de ani adusesese un ventilator cât jumătate din tavanul cancelariei, Berta fusese cutreierată de presimțiri negre. Își schimbase și păreri și starea de spirit doar asistând la montarea mașinării infernale în tavanul cancelariei în care, cât e ziua de lungă, era stăpână absolută peste cataloage, planuri de lecții, morrmane de lucrări de control și caiete de teze. Era de fapt singura profesoară din cancelarie care putea pretinde că știe ce înseamnă să mon-tezi un ventilator cât roata carului la trei metri înălțime, și asta pentru că în sâmbăta când s-au petrecut lucrurile nu se aflau în școală decât ea și portarul. Ți-o și închipui pe Berta, mereu gata să-i sară cuiva în ajutor, privindu-l mai întâi cu suspiciune pe meșterul venit cu o ladă de scule, apoi cu interes, apoi tropăind mărunț în jurul mesei deasupra căreia, cățarat pe o piramidă de scaune, electricianul își vedea de-ale lui clăti-nându-se amenințător și folosindu-se de mâini și de dinții îngălbeniți de tutun ca de niște unelte.

Berta ne-a spus de multe ori că mâinile și picioarele noastre sunt de fapt partea “practică” a corpului uman, ca și dinții. Nu-i vorbă, și celelalte părți ale corpului au o valoare de întrebuințare concretă, dar mâinile, picioarele și dinții sunt cele mai la vedere în funcțiile lor.

Electricianul, cu șurubelnița în mâini și cu șuruburile între dinți arăta ca o mașină care lucrează la turație maximă. Cobora și urca repede pe scaunele clădite unul peste altul, lua în dinți alte și alte șuruburi, le scuipa pe cele nepotrivite și își mișca degetele ca un pianist pe firele ieșite din tavan. Ventilatorul cel mare, cu palete de lemn, îi stătea atârnat de după gât, cu o sfoară groasă.

Berta se oferise să-l ajute, să-i dea patentul, șuruburile, cleștele, să le preia pe cele nefolosi-toare, să le dea repede înapoi... Și asta pentru că băiatul slab și palid, cocoțat sus de tot, sub plafon, cu toate părțile practice ale trupului lui puse la lucru, îi amintise de băiatul handicapat din tren pe care, în tinerețea ei, l-a încurajat și l-a remontat tot drumul de la Feldioara la Alba. Băiatul ăla avea toate părțile corpului întregi și funcționale, dar îi lipsea ceva la minte. Mama lui, cu care călătorea, le-a povestit tuturor că se dădea ore întregi în leagăn, cu mintea pierdută. Venea doar la masă, unde trebuia să i se întindă cu lingura fiecare înghițitură, după care ieșea din nou să se legene.

– Asta îl liniștește? a întrebat Berta, pre-gătindu-se să dea sfaturi.

– Nu mă prea liniștește, a zis băiatul și toți au amuțit pentru că până atunci nu-l auzise nimeni vorbind. Legănatul trenului îi făcea bine și stătea la locul lui cu privirea fixată pe ceilalți. Mama lui era cea mai mirată.

– De obicei nu vorbește cu străinii! a zis ea către ceilalți.

– Când am chef, vorbesc, a zis el.

– Bine, dar tu nu ai nimic! a exclamat Berta și fața i s-a luminat de surpriză.

– Bineînțeles că nu am nimic, dar dacă le place să creadă asta, de ce să nu-i las?

– Care-i avantajul? a strigat amuzată Berta.

– Nu trebuie să merg la școală, la picnicuri, la rude în vizită, n-o să trebuiască să mă însor și să fac copii și așa mai departe... Știți și dumneavoastră prea bine câte lucruri plictisitoare trebuie să facă oamenii sănătoși la cap, n-o să vă spun eu, care-s cretin!

Mama lui îl asculta cu gura atât de căscată că puteai să bagi în ea un ou și tot mai rămânea loc să i se vadă amigdalele. După aceea i s-a făcut rău și Berta i-a dat primul ajutor așa cum învățase mai demult la școală, în orele de dirigenție de acum o sută de ani.

Electricianul de acum nu era cretin, nici handicapat în vreun alt fel. Era însă foarte în-căpățânat. Nu voia să se lase ajutat de un alt bărbat.

– Mă duc să chem pe cineva de la poartă! s-a oferit Berta. N-o să puteți fixa namila de ventilator singur. Poate mai și cădeți...

– Îl pot fixa. N-o să cad, a spus el de sus, îndârjit.

Până la urmă, săracul băiat a fixat șandramaua de tavan, dar Bertei nu-i înspira deloc încredere un ventilator fixat de un om așa de palid, slab și timorat. Dacă ar fi avut cui, ar fi povestit cum zburase un asemenea ventilator în mijlocul unui bar, cum lovise un tip care gesticula larg și cum mașinăria, rămasă pe jos, își mai învârtea din inerție paletele. Ca un elicopter care tocmai a aterizat. Tipul care a fost lovit de paletă a făcut o mutră speriată și aiurită și a căzut de pe scaunul pitic, odată cu ventilatorul.

Acum, Berta își avea în cancelarie scaunul exact sub mașinăria infernală, în timp ce toți ceilalți colegi s-au așezat cât mai departe de aceasta. E totuși surprinzător câte temeri și ipohondrii îți trezește nesiguranța de a te lăsa răcorită de un ventilator instalat de un electrician palid și neajutorat.

În unele zile Babușca se retrage în camera ei, spre patul pe care l-a cumpărat de la o familie tânără care s-a mutat în alt oraș. Lângă pat e un scaun pe care zace mereu un maldăr de haine de care nimeni nu are nevoie decât o dată pe sezon, când afară sunt exact 14⁰ C. La temperatura asta e imposibil să te îmbraci în ceva fără să mori de cald sau de frig. Și cum niciodată nu se știe în ce moment vor fi afară 14⁰ C, hainele stau acolo câte un an întreg. Peste zi, Babușca transportă maldărul pe patul închis, ca să aibă scaunul liber. Iar pe scaunul ăla șade ea când e derutată. Tataia trece atunci prin fața ei și-i face semn cu mâna, ca prin fereastra trenului. Babușca rămâne pe peron, absentă. Toți arată atunci foarte obosiți. Babușca, pe scaun, cu mâinile în poală, cu ochii în gol. Tataia, efemer, dând din mâini, într-o încercare flască de-a o distrage, știind că e inutil. Absenteismul Babușcăi e greu ca o casă căzută pe umeri. E aproape un viciu, pentru că în momentul ăla poți să faci orice cu ea, n-are nici o reacție. Bine că e între ai ei și nimeni nu se gândește să-i facă ceva rău. Ar fi în stare să nu se opună la nimic, crede Tataia. După ce își intră în minți, ea ne explică:

– Știu bine ce se întâmplă în jur, dar nu mă interesează. Sunteți în plan secundar și n-am treabă cu voi. Trebuie să știți asta și să nu mai încercați să-mi faceți cu mâna sau să mă strigați, pentru că nu pot să vă răspund. Și nu pot pentru că nu mă interesează.

Tata Ștefan și mama Mira cred că e un fel de tristețe de bătrânețe, dar Tataia spune că e fals, că Babușca avea stările astea de pe când era tânără. Berta, care se pricepe la toate pentru că e pedagog, crede că e același sindrom ca la cei doi frați ratați, pe care ea i-a cunoscut pentru că i-au fost elevi. Din cicișprezece verișori, câți erau în unicul liceu din oraș, numai doi au ratat. Pe treisprezece dintre ei părinții i-au pus să lucreze în vacanțe, pentru banii de buzunar. Să învețe să câștige, să vadă cât de greu se câștigă banii. Dintre toți, așadar, numai doi, care erau frați, aveau niște părinți miloși. Vacanța să fie vacanță, spuneau ei celorlalți părinți, cu care erau frați. Se chinuie destul când cresc și trebuie să se zbată singuri pentru bani. De ce să le stricăm copilăria, să facem din vacanțe niște timpi pragmatici? Nu prea e bine, îndrăzneau ceilalți părinți să comenteze. Dacă voi muriți, dacă vi se întâmplă ceva și nu mai au sprijin? Și dacă murim acum, ce? O să trimită cineva doi copii de unsprezece și de patrusprezece ani la muncă? O să-i ia Asistența Socială! Ce e mai straniu, își amintește Berta, e că părinții celor

doi copii n-au murit, dar copiii au ajuns amândoi niște ratați. Copii buni, adulți buni, dar amândoi sufereau de un soi de idealism “cras” și tot ce însemna bani îi dezgusta. Voiau să lucreze pentru scopuri mari, umanitare, ascultau muzică medievală, citeau zi și noapte, călătoreau, cercetau prin arhive și, deși plini de idei mărețe și intenții bune, au murit amândoi, la scurt timp unul după altul, în timp ce părinții trăiesc și acum și se uită la diplomele celor doi, câte două facultăți de fiecare copil. Ceilalți verișori, deși mediocri, au rămas cu mintea limpede, au făcut, dacă au făcut, câte o facultate, și aia străbătută cu greu, după care au intrat în afaceri, s-au căsătorit și au câte unul sau doi copii absolut normali și frumoși și inteligenți ca toți copiii. Cu toții o duc bine, sunt nici mai mulțumiți, nici mai puțin mulțumiți decât ceilalți de condiția lor și merg uneori cu toții la picnicuri, unde mai schimbă impresii și își amintesc de ceilalți verișori morți. Verișori pe care i-au iubit toți pentru că, în tot clanul, ei erau cei mai spirituali, cei mai deștepți și mai buni, aveau umor, erau sociabili și ajutau de fiecare dată pe oricine avea nevoie.

– Dar în timp ce noi stăm la picnic, ei nu mai stau! se consola câte unul cu voce tare.

– Parcă poți să știi pe ce pajiști de rai stau ei la picnic cu ambrozie și nectar! spunea altul.

Nu era nimic răutăcios în remarcile verișorilor rămași în viață. Pur și simplu li se făcea dor și atunci inventau o viață mai bună pentru cei doi răposați.

Povestea asta cu mulți verișori i-a amintit Bertei de un film cu niște copii bolnavi de leucemie care au fost duși în tabără la oceanul Atlantic pentru ultima lor distracție. Copiii nu știau că e ultima lor ieșire și se aruncau în apă țipând și lovind valurile cu labele lor portocalii și verzi și albastre pentru înot subacvatic, în timp ce regizorul a pus pentru scena asta muzică foarte patetică, de sfârșit de capitol. Ca să pară totul și mai trist și ca să înveți să te bucuri de viață cât ești sănătos. Să vezi și tu cum ar fi să ai leucemie și să fii la ultima ta distracție.

Și ce frumoși erau copiii din valuri! Până la urmă, ca să strice totul, regizorul a făcut ca acei copii să fie toți salvați prin transplant de măduvă: pentru fiecare dintre ei s-a găsit un doritor păți-maș, plin de intenții bune și dragoste de oameni. Personalul medical a fost și el sufletist, a lucrat impecabil, părinții stăteau toți adunați pe holuri și-și luau unii altora cafea de la automat. Se aflau acolo toți profesorii și toți vecinii copiilor, toată lumea a contribuit la salvarea micuților. Și la toți le-a reușit transplantul. Berta ar fi preferat să rămână la scena cu copiii în valuri și la me-lodia aia simplă și

patetică Ce rost avea să- i salveze în halul ăla? Când se știe clar că ei mureau toți, unul după altul. Și că mai important era că avuseseră o ultimă distracție la ocean.

E ciudat câte cunoștințe au profesorii. Generații întregi de copii și apoi de tineri și la urmă de bătrâni. Uneori îmbătrânesc toți și nici n-ai zice că unii i-au învățat pe alții și le-au dat note proaste sau i-au exmatriculat. Se întâlnesc toți și par foarte fericiți și discută acum de la egal la egal. Eu, de exemplu, n-aș putea să discut niciodată de la egal la egal cu profesorul meu de matematică din liceu. Dacă am fi amândoi deja foarte bătrâni și ne-am întâlni în parc, dând pâine la porumbei, eu m-aș înroși toată și aș pleca târându-mi bastonul, chiar dacă profesorul meu nici nu mi-ar recunoaște figura. Am mulți profesori cu care nu pot vorbi deloc, nici la lec-ții, nici după. Simt cum mă intimidază și nu mai știu unde să mă bag, chiar dacă ei sunt amabili și-mi spun 'ce mai zici, cum mai merge cu viața?' Niciodată n-am crezut că pe profesorii mei i-ar putea interesa și altceva decât materia lor. Pentru mine profesorul nu e om, e o autoritate. Treaba lui dacă acasă e om, asta e într-un plan secundar, cum zice Babușca, care pe mine nu mă interesează. Sigur că am văzut profesori care în afara clasei erau oameni ca toți oamenii, dar atât timp cât am fost eleva lor, s-a zis! N-o să mai fie niciodată om. Și e trist că îl vezi cum se poartă el normal și uman și tu să nu mai poți să faci altceva decât să roșești și să bâlbâi ceva de neînțeles. Tataia crede că e frumos că îmi respect profesorii, dar eu îi explic că nu pe toți îi respect. În schimb, mi-e frică de toți. Cum să îți fie frică, se miră el, mai ales când nu mai îți e profesor. Ba tocmai asta e, zic, chiar și când nu mai mi-e de mult dascăl, tot mi-e frică. De fapt, nu e frică adevărată, e mai mult timiditate. Când știi că tu niciodată nu ai voie să știi mai multe decât el, chiar dacă știi. Adică, poți știi oricât, dar e bine să nu știe el că tu știi. E bine ca el să creadă că întotdeauna știe mai multe decât tine, numai pentru că a fost primul care le-a știut și a avut bunăvoința să te învețe și pe tine. Asta e tot, i-am zis lui Tataia. Iar el crede că exagerez. Socotește că lucrurile sunt mult mai simple decât le înfățișez eu. Probabil, dar nu pot să le exprim decât

complicat. Și dacă e așa, atunci de ce lumea, care știe că adevărul e simplu, face viața atât de complicată de nu mai înțelegi nimic și nimeni nu e mulțumit, iar de fericire mai bine nu vorbim, că devenim chiar ridicoli?!

Tataia întotdeauna vrea să arate că totul e simplu și că el s-a prins de chestia asta înaintea tuturor. Face pe atomul. Atunci nici n-ar trebui să mai vorbim, I-am zis. Vorbim toată ziua, scriem, ne agităm și uite că tot al doilea om vrea să se sinucidă, tot al o sutălea reușește și restul globu-lui trăiește între o angoasă perpetuă și o mulțu-mire de sine neroadă. Care e cel mai avantajat? Cel care nici nu vorbește toată ziua, nici nu scrie, nici nu se agită, nu se sinucide, nu are angoase și e mulțumit de sine ca un prost, crede Tataia. Bun, și ăla ce să facă? Să comunice, telepatic, cu ceilalți care habar n-au să mai comunice telepatic senzații mărețe? Adică, e sortit să moară de plictis pentru că nu mai are interlocutor? Dacă nu cumva e idiot și trăiește într-o splendidă carose-rie de cristal. Sau, zic eu, crezi că eu n-am deseori stări sufletești de rocă? Tataia se uită la mine.

– De când te crezi rocă? De mult?

– Uneori, zic, uneori stau așa și mă cred rocă peste care plouă cu soare.

Tataia se uită lung la mine. Lali, care asistă la discuție, îmi ia apărarea:

– Ce, n-are dreptul să se simtă rocă? Și eu mă mai simt rocă din când în când!

– Măi, dar voi chiar că sunteți interesanți! Amândoi frați și amândoi, roci!

– Eu sunt uneori cristal, dar asta numai dimineața când mă bate soarele pe nervuri! zice Lali și eu știu că nu glumește. Tataia crede că ne batem joc de el.

– Și tu? se întoarce el spre mine. Rocă simplă, piatră de duzină?

– Nu, când sunt sub apă, devin uneori dia-mant, dar nu mult, că starea de diamant e prea dură, cine naiba rezistă mult să fie diamant? Când ești așa, diamant, strălucești prea tare și atragi atenția și asta e lipsă de modestie, răspund eu.

– Auzi, Ștefane! Numai cristale și diamante creștem noi în casă!

Și cum tata Ștefan nu auzea bine și mormăia ceva de sub mașină, tot Tataia a tras concluzia:

– Iar eu sunt cristalul-tată, de la mine au pornit toate minunile astea tinere... cu cât e mai vechi un diamant, cu atât e mai valoros!

Și a plecat dând din cap ca o pendulă pe două picioare.

**UN UNCHI NERVOS
ȘI CÂTEVA ÎNTÂMPLĂRI
CU O SKODĂ
IEȘITĂ DIN UZ**

1

N-am înțeles niciodată de ce au nevoie păpușile de o casă a lor. Eu nu aveam o casă numai a mea în care să mă gospodăresc cum am chef. N-am lăsat niciodată păpușile să-și facă de cap în casa lor. Le-am scos afară, la muncă. Am și o poză: eu, în curte, cu un batic de colhoz-nică pe cap și cu ciorapi patent, lăsați peste bocanci. În spate, în fundal, un grup de păpuși. Dau la lopată. În poză, eu sunt șefa. Toată lumea lucrează, numai eu stau și am timp să mă uit la fotograf.

Ceea ce nu se mai vede în fotografie e că imediat după ce am terminat cu pozatul a apărut Otto Ferencz, în fugă, ca un verișor fericit că se întâlnește cu verișoara lui și nu s-a mai putut opri. A trecut peste mine și s-a proptit undeva în gardul care se vede în poză, dar fără Otto Ferencz, care nu ajunsese la timp ca să fie și el immortalizat.

Otto Ferencz avea obiceiul ăsta când scăpa de la bloc. Sâmbăta părinții lui îl aduceau la noi, ca să se bată copilul, să-și consume energia de

descreierat mic. De abia așteptau sâmbăta, părinții lui! Apăreau cu el în mașina lor Skoda, legat pe bancheta din spate în chingi și curele și, când îl dezlegau, Otto Ferencz țâșnea ca un proiectil prin poarta de fier, peste panselele noastre și direct în mine sau într-un gard se oprea. Când apucam să-l văd din timp, mă înțepeneam în bocanci, cu buzunarele pline de pietre, ca să fiu și mai grea, și mă prăbușeam peste el. Până reușeam să-l înghesui într-un colț și să-l strivesc definitiv luam atâția pumni cât să desfigureze un boxer mic, dar vânjos. Dar merita să suporti orice ca să-l vezi strivit! Până să intervină toate familiile noastre, Otto Ferencz semăna deja cu altă persoană. Ne duceau direct la reanimare pentru că nici eu nu arătam foarte bine.

Fratele meu, care a fost întotdeauna ceva mai mare decât mine, organiza cu noi doi lupte de cocoși. Frații mai mari înțeleg foarte târziu că au frați și surori mai mici care trebuie ocrotiți și ajutați să evolueze.

Mult timp eu și Otto Ferencz cădeam în plasa lui și a prietenilor lui și ne băteam serios până se întâmpla episodul cu reanimarea. Mai târziu am încercat să ne batem din mers, ca într-un fel de ring mobil. Nu reușeam să ne batem într-un singur loc pentru că oamenii când sunt nervoși și atacați au tendința să se miște în toate părțile. Gloata de suporteri trebuia și ea să se miște repede. Ne fugăream din curte până în grădină, apoi prin grădinile vecinilor. De obicei intram în grădina lui moș Simici care uda legumele și ne despărțea cu furtunul, revoltat că-i călcam zmeura. De furie, moș Simici dădea cu apă și pe galerie și toată lumea se mai calma. Oricum, asistența era întotdeauna curioasă care din noi moare primul. Moș Simici ne-a salvat până la urmă fiindcă le-a spus familiilor noastre că ăia mici sunt puși să se omoare între ei în grădina lui și că el nu mai suportă atâta violență, că e un secol tare nenorocit, când sunt pervertiți copiii inocenți și că părinții sunt vinovați, de fapt, pentru toate nenorocirile din lumea asta...

Moș Simici nu avea copii și cultiva o ideo-logie antiparentală. Era foarte dotat pentru asta. Știa exact cum nu trebuie să fie un părinte. Știa chiar și cum e să nu fi părinte. Și toți părinții îl urau. Și toți frații mari își băteau în continuare joc de frații lor mici.

Mult timp am crezut că fratele meu vrea să mă extermină! Odată m-a dus pe motorbișiglu lui iar eu mi-am băgat picioarele între spițe și ne-am răsturnat. Am rămas înfiptă în cap. Nu m-au putut scoate pentru că intrasem în pământ invers, cam până la buze.

Cât timp s-a căznit să mă scoată o echipă de săpători profesioniști, eu mă găseam sub pământ și vedeam tot ce se întâmplă acolo. În jurul frunții mele plantate s-au adunat familii și familii de furnici și popândăi. Era cam pe la amiază și vietățile pământului se aflau în repaus. Accidentul, care le-a băgat

în spațiu un cap de copil, i-a scos din amorțeală. S-au bulucit să se uite la mine și un popândău zvelt, care a sosit mai la urmă, le-a spus:

– E cel de-al șaselea copil gras care vine să-și holbeze ochii la noi. Trebuie să coborâm mai adânc cu gospodăriile noastre, de o vreme oamenii au început să-și vâre nasul peste tot...

Popândăul era un fel de primar al lor.

În timpul ăsta săpătorii de elită își făceau treaba afară, deasupra solului. Au săpat ușor în jurul capului meu și m-au extras ca pe o ridiche. Mai întâi prin balansuri laterale, apoi prin smucituri repetate. La urmă s-au încordat toți și am apărut la lumină cu o parte din familiile de furnici, care n-au reușit să se retragă destul de rapid de pe fața mea.

Cât s-a lucrat la extracția mea am făcut toate pozele din lume. La toate fetele li se văd chiloții până la șase ani, dar nu la toate li se văd atât de mult timp. Și din direcția în care mi se vedeau mie. A fost cel mai greu de suportat moment al copilăriei mele. Numai la asta mă gândeam cât timp am stat sub pământ. Nu puteam să mă concentrez la ce spuneau vietățile naturii. După ce m-au scos, am luat-o la fugă ca o necioplită și frate-meu, mereu un delicat, a rămas să plătească lucrătorilor.

Săpătorii i-au zis:

– Ce soră mai ai și tu! Parcă nu-i normală la cap!...

De parcă ar fi existat posibilitatea să nu fi normal la altceva!

Frate-meu s-a împrietenit cu ei pe viață pentru remarca asta...

Era pe vremea când frate-meu făcea experiențe pe frați și surori. Își nota într-un caiet special tot ce are de gând și rezultatul obținut. Eram consemnate mai multe victime, dar eu apăream în orice grup experimental, singură sau cu alții. De cele mai multe ori eu atârnam în balanță cât un întreg grup. Eram foarte mândră că apar peste tot, tot timpul, și că se mizează pe mine pentru bunul mers al unor întâmplări dubioase și primejdioase. Orice idee tâmpită îmi venea, frate-meu mă încuraja s-o duc la bun sfârșit. Când era și Otto Ferencz în combinație, era și mai fericit.

Nu ne spunea niciodată să facem ceva anume, ci ne povestea despre copii curajoși, independenți, cu personalitate. De câte ori ieșeam stâlciți sau otrăviți din vreun experiment, se mira:

– Dar cum s-a întâmplat asta? Dar ce v-a apucat? Precis n-ați greșit undeva!? Cine v-a spus să faceți așa și nu altfel?

E drept că nu ne spunea cum să ne lichidăm unii pe alții cu zâmbetul pe buze. Ba mai mult, le explica el părinților furioși, cui i-ar fi trecut prin cap că ăștia mici, care au atâtea fantezii, le și aplică? Reușea să le trezească o încredere oarbă. Era pus chiar să descopere din timp eventuale morți sau pericole. Pe vremea aia eu și Otto Ferencz nu gândeam. Doar ne băteam. Numai oamenii mari au obiceiul să gândească și să interpreteze totul. După criterii, zic ei. Noi, în schimb, până să creștem mari, știm. Știm totul. Când ajungem oameni mari nu mai știm și trebuie să învățăm să gândim ceea ce deja știam. Fiind dificil procesul de gândire, obosim repede și spunem că toți copiii sunt proști.

Între oamenii mari sunt și unii care au rămas copii, dar arată exact ca și cei mari. Uneori ei sunt greu de recunoscut, alteori îi trădează fața sau ochii. Ei sunt cei care ar fi vrut să rămână mici și să încapă într-un cuib de copil.

Eu cu Otto Ferencz am construit împreună un cuib, după ce am terminat cu bătăile pentru experiențele fratelui meu. Era un fel de colibă cu etaj. Parterul era sub un măr, iar etajul în măr. La etaj se urca pe o frânghie. Oricine are undeva un pom mic, numai al lui, își poate construi o colibă cu etaj, adică un foisor. Din foisor se vede toată regiunea, chiar și marea se poate vedea. Dar nu trebuie să faci caz de construirea colibe. Imediat apar oamenii mari să vadă dacă ai autorizație, contract de închiriere sau titlu de proprietate. Dacă deranjezi vecinii, dacă deții arme și droguri ori numai țigări. Copiii din mileniul al treilea vor avea probabil multe probleme cu înjghebarea unei colibe-cuib de copil. Va fi nevoie de atâtea aprobări încât vor prefera să joace jocuri video. În jocurile pe calculator nu trăiești chiar tu evenimentele, ci asिști sau îi pui pe alții să le trăiască în contul tău. E foarte trist. Niciodată n-ai să știi chiar tu cum e. Ca și cum cineva ți-ar descrie o prăjitură și gustul ei, ba ți-ar și desena-o, dar tu n-ai văzut în viața ta una adevărată și nicidecum n-ai mâncat una. O mănâncă alții, în amintirea ta.

Coliba ne-am construit-o la ideea unchilor noștri, Chiril și Stelu. Cu ei ne-am distrat pe cinste o viață întregă de copil. Unchiul Chiril era înalt, slab, uscat ca o rufă uitată două zile în Sahara, iar unchiul Stelu era mic, gras și cu o barbă ascuțită. Și chel. Amândoi aveau o mașină Skoda cumpărată din salariul de ajutor de notar al unchiului Chiril și din economiile făcute încă din copilărie de unchiul Stelu, care a ajuns în zilele noastre diriginte de poștă, iar sâmbăta și duminica, antrenor de popice. Aveau și trei câini mici și

foarte nervoși. Doi erau soț și soție și de aia erau nervoși tot timpul. Soțul era Michel și soția Margherita. Cel de-al treilea era sașiu și uneori se arăta nătărău. Unchii noștri nu se despărteau niciodată de câini pentru că era riscant să-i lași singuri, între ei. Unchiul Chiril era ceva mai mare decât Stelu și mereu îl dăscălea și-l învinovăța de toate relele câinilor. Îl puneă să-i adoarmă seara. Dar unchiul Stelu adormea întotdeauna înaintea lor și atunci Michel și Margherita începeau să-și facă reproșuri și până la urmă se încăierau. Era dificil să divorțeze pentru că unul ar fi trebuit să se mute și unde să se mute? Că ei erau sclavi. Un sclav nu-și lua lumea în cap dacă nu-l vindea stăpânul sau nu se răscumpăra. Nici unul dintre ei nu avea destui bani să se răscumpere. Trebuia să se suporte și să-i suporte și unchii noștri. Nici de vândut nu le venea să-i vândă pentru că nu se făcea, zicea unchiul Chiril. Nici nu i-ar fi cumpărat nimeni pentru că erau periculoși. Până și haita de lupi care mai vizita zona în care unchii își aveau casa, pe un deal, rămânea trăznită când îi vedea în fe-reastră. Aveau obiceiul să stea seara în fereastră. Paralizai de groază când îi vedeai. Stăteau acolo ca trei eroi travestiți în câini maidanezi. Imobili, rânjeau în lumina lunii. Margherita avea ochelari cu o ramă aurie, iar Michel un canin de aur. Klaus, care nu avea ochelari și nici dinți de aur, era în schimb surd de-o ureche și lătra mai tare decât amândoi ceilalți la un loc. Așa ceva sălbaticii ăia de lupi nu mai văzuseră. Așa că unchii știau ce comori au la casa lor și nu i-ar fi vândut pentru nimic în lume. Asta peste faptul că nu se făcea. Unchiul Chiril s-a certat odată groaznic cu un vecin care nu suferea câinii și care susținea că ei n-au dreptul să circule liberi pe străzi pentru că nu plătesc impozite pe spațiu și că sunt evazionști fiscali, iar peste toate alergau și lătrau la oameni care plătesc impozite și taxe și pentru aerul pe care-l respiră.

– Ești un tâmpit! a zis unchiul Chiril. Se vede că n-ai avut niciodată un câine numai al tău.

– De ce, trebuia să am și eu un câine?

– Nu trebuia neapărat să ai și tu un câine. Putea să te aibă un câine pe tine. Să te scoată ca să faci pipi în parc și să-ți plătești taxele pentru trotuar.

– Ești absurd, a zis vecinul.

– Tot mai bine decât tâmpit! a comentat unchiul Chiril și a plecat spre curtea lui.

Unchiul Stelu ne-a spus că oamenii care nu iubesc animalale sunt răi. Ei se feresc de atingeri. Nu pun mâna pe tine când ești bolnav ca să nu se contamineze. Inșii ăștia sunt de temut. Există doar așa, ca să nu fim toți la fel, dar nu sunt tocmai oameni.

Într-o zi stăteam toți patru lângă lac și unchii noștri făceau focul pentru prăjit peștii.

– Copiii ar trebui pregătiți treptat cu ideea că lumea are pe lângă mult rău și mult bine. Că nu-i totul numai rău, cum pare uneori. . . . a zis Chiril.

– Răul impresionează mai puternic, a răspuns Stelu.

– Dar binele impresionează definitiv.

În acel moment a trecut pe lângă tabăra noastră Tânărul de Viitor. N-avea mai mult de șase ani nici el, dar părinții lui îl îmbrăcau mereu în costum, cu cămașă albă și cravată mică și cu pantofi de bărbat mare. Era cel mai nefericit copil pe care l-am cunoscut noi de-a lungul vieții. Nici măcar copiii de la Casa copilului nu aveau un aer atât de rătăcit ca bietul Tânăr de Viitor. De câte ori ne întâlneam cu el sau, și mai rău, venea el la noi să ne ceară să ne jucăm împreună, ne apuca disperarea. Cât era Otto Ferencz de sadic, tot nu mai era bun de nimic când apărea în zăre Tânărul de Viitor. Cu el nu-ți venea nici să te bați, nici să te joci. Doar să te uiți la el și să te iei de păr îți venea. Pe toți ne apuca o tristețe de nesuportat numai dacă îl știam în preajmă, chiar dacă nu-l vedeam. Era al naibii de nefericit. Ce să te joci cu el, ne întrebam. Nu avea voie să se sfâșie, să se păteze, nici măcar să vorbească prostii.

– Hai, aici poți să vorbești prostii că nu te aude nimeni! îl îndemna unchiul Stelu, care era mereu apt pentru prostii. Se gândea că poate mai scăpăm toți de acel aer de tristețe.

Tânărul de Viitor era însă atât de îndoctrinat de acasă că nu reușea să spună nici măcar o prostie. Otto Ferencz mă întreba dacă n-ar fi mai bine să-l batem, să-l trezim din amorțeală. Otto Ferencz era chiar bine intenționat când spunea asta. Rar l-am văzut atât de bine intenționat.

– Hai, îl batem bine? mă sâcăia el și sărea pe loc făcând fente cu mâinile și picioarele. L-am oprit pentru că i-ar fi făcut rău la costum. Costumul lui ne îngrozea. Pe noi ne duceau în costume de oameni mari doar la biserică sau la nunți, nu ne trimiteau pe lac în halul ăsta. Avea și freză, și costum și aer de decedat. Părinții lui i-au dat odată un tren, dar nu l-au lăsat să se joace cu el decât în unele duminici. Așa țineau trenul ăla de bine de parcă Tânărul de Viitor urma să devină mecanic pe locomotivă și să câștige o pâine pe viață de pe urma lui. Trenul stătea împachetat în cutia lui, cutia pe un dulap cu vitrină în care erau pahare de cristal și câini de porțelan cățărați pe buturugi de porțelan și păziți de ciobani de porțelan. În vitrine mai erau și alte ființe care ar fi trebuit să stea la aer curat și să crească sănătoase, dar părinții lui aveau mania să facă altora ce nu le plăcea lor și aici nu mai era nimic de comentat.

Peste toate, pe săracul Tânăr de Viitor îl mai chema și Anatol. Nu era destul că era atât de chinuit de acasă, nume de moș îi mai lipsea! Să-l facă

direct moș, asta urmăreau bestiile bătrâne! Îl pregăteau să devină consilier orașenesc. Unchiul Chiril, când îl vedea, simțea că înnebunește. Spunea că părinții ar trebui să învețe întâi să-și boteze rezonabil copiii, apoi să-i crească. Cei mai mulți părinți își nenorocesc odraslele încă de mici dându-le nume de bătrâni ori de sfinți, ceea ce le umbrește copilăria și tinerețea, de eroi de filme la modă un sezon ori de flori, de crenguțe și de lăstari, ceea ce le feștește maturitatea și le face de tot răsul bătrânețea, în cazul că o mai apucă. Să te cheme Crin, Narcis, mai treacă meargă, dar Floricica, Mugurel sau Mlădița, de la treizeci de ani încolo e un blestem, credea el.

Unchiul Stelu, mai practic, propunea să-l dezbrăcăm la pielea goală pe Anatol și să-l lăsăm să umble așa pe baltă cât pescuiau ei.

– Dragă Anatol, îi spunea, cât stai cu noi aici poți să te simți bine. Trebuie să te simți bine. Mama și tata nu trebuie să știe. Asta nu înseamnă că-i minți, numai că până le explici tu, până să înțeleagă ei că nu ai făcut nimic rău scaldându-te cu Otto Ferencz și cu Anca, tu deja te-ai scaldat și te-ai simțit bine! Este că-i mai simplu așa? Ce zici?... Nu zici nimic! Nu-i așa că ideea asta ți-a venit și ție? Poți face baie cât vrei, poți să șezi în nămol, poți prinde raci și culege scoici... Nu zici nimic! E ceva anormal la copilul ăsta, săracu'! Ce să mai zică? În costumul lui scortos și atât de serios...

Unchiul Stelu, obișnuit cu câinii în divorț, știa să se poarte și cu copiii cu probleme ideo-logice. Vorbea cu toți, dar se uita numai la Anatol. Iar ăla micu' și-a dat jos toate hainele în timp ce se uita și el țintă numai la unchiul Stelu.

– Așa! ușurel... spunea unchiul, ca la cai.

Anatol a intrat cu noi în apă. A uitat și de rușine și de moralitate când s-a văzut fără pielea aia de broască râioasă. Unchiul Stelu i-a așezat frumos hainele în portbagaj și-i făcea cu ochiul celuilalt unchi care, trăznit, spunea mereu:

– Bietul copil!

De acum eu și Otto Ferencz trebuia să preluăm rolul de dresori. Aveam misiunea să ne purtăm foarte delicat cu Tânărul de Viitor. Să nu-l speriem cumva și să se înece de emoție.

– Nu e cazul să fiți acum brutali și să vă dați mari cu câte trucuri și fente știți voi! Lăsați-l pe el să propună jocuri acvatice, să dea drumul fanteziei lui chinuite și interveniți doar în cazul că nu mai reacționează. Vedeți numai că dacă nu reacționează e posibil să fie deja înecat pe fundul bălții... ne spunea unchiul Stelu.

Era foarte greu să te îneci în balta noastră. Toți peștii care stăteau să fie prinși de unchi aveau nume. Pe toți îi cunoșteam, le știam și caracterul.

Unchii noștri se făceau doar că pescu-iesc, doar așa, de dragul de-a fi cu noi. Ca să nu pară că ne supraveghează și nu au nimic de făcut. Peștii ni se plimbau pe la subțiori și ne gădilau. Tânărul de Viitor stătea în mijlocul bălții, țeapăn, cu pielea de găină și se uita la noi. Înotam în jurul lui și-i făceam semne să se lase în apă. Se lăsa pe vine, cu apa până peste cap. Trebuia scos repede și palmuț ușor, să nu se sperie.

Noi îl lăsam să acționeze după plac. Dar atunci când o făcea, avea numai idei tâmpite. Zicea să folosim rațional apa, să n-o poluăm sau să admirăm microorganismele care populează apele stătătoare. Toate astea i le citea maică-sa, seara, din manualul de cunoștințe despre natură care se făcea într-a doua, deși el era abia în grupa mare la grădiniță. Îl îndoctrina. Avea mania asta, mama lui. Mie și lui Otto Ferencz ne spuneau seara numai povești din burtă, fără nici o logică. Și neterminate. Nimeni n-avea chef să termine o poveste începută. Ni se spunea să ni le terminăm singuri, că tot nu avem altceva mai bun de făcut înainte de a adormi. Că dezvoltă imaginația. Că nu e bine să preiei de gata ce gândesc alții. Cum nu aveau chef să le deruleze ușor, cu detalii, săreau peste ele și spuneau concluzia. Ca unii care citesc cărțile de la sfârșit spre început. Finalul era întotdeauna prost, se termina cu victoria răului. Eroul negativ ieșea cu bine din toate încurcăturile, iar cei buni se sinucideau, mergeau zilnic la o fântână cu cumpănă și făceau fixații morbide. Până la urmă se aruncau în ea! Femeile frumoase erau răpite, date în judecată sau împușcate.

Eram atât de surescitați înainte de a adormi încât o duceam din coșmar în coșmar și noaptea toată o țineam în strigăte de deznădejde, sărituri în capul oaselor și transpirații reci.

Nici măcar poveștile clasice nu aveau un sfârșit clasic. Existau variante și la Scufița Roșie și la Capra cu trei iezi și la Albă ca Zăpada. Nimic nu era sigur pe lumea asta. Din această cauză am făcut ticuri și am rămas cu cele mai multe dintre ele. Și acum scutur capul în toate părțile, după care îl trag puternic între umeri și rămân câteva secunde așa, ca într-o uimire-negație. Acum sunt ceva mai mare și încerc să le țin pe toate sub control. Înainte eram de neconsolat. Imaginația, prea mult cultivată, o lua razna. Toată noaptea nu dormeam căutând noi variante de povești pe care să mi le spun singură în noaptea următoare.

Am scăpat de obsesia poveștilor după ce am devenit un fel de erou principal în familie. Sufeream de nictație. Unchiul Chiril le-a spus părinților că dacă nu se face ceva o să orbesc. Clipeam din ochi fără oprire, iar noaptea mă trezeam din somn ca să mai clipească de câteva ori. Să nu rămân cumva în urmă. Nictația e o competiție cu tine însuși, ochi contra ochi. E ceva de nedescris. Scopul final al oricărui copil atins de nictație e să clipească

alternativ cu ambii ochi, cu o viteză din ce în ce mai mare! E singura obsesie. Toate celelalte activități umane cad în uitare. În fază acută m-au dus la un doctor pe care nu l-am văzut pentru că nu mă puteam opri din clipit. Vedeam numai fragmente neasamblate de doctor. Nici pe mama n-o vedeam bine, dar cel puțin mi-o aminteam și-i cunoșteam vocea. Știam încotro să mă uit – un fel de-a zice – ca să reacționez cât de cât normal. Otto Ferencz plângea afară. Credea că n-o să ne mai putem bate niciodată pentru că era nedrept și deloc cavalierește să te bați cu cineva care te vede deodată în toate părțile. Doctorul a spus că nu e nici o soluție, că a clipi e la fel de imperios ca a căsca. Cum să oprești pe cineva de la una dintre ele!?

Unchiul Stelu era cel mai afectat de pățanie. Nu vorbea prea mult despre asta, dar când mă vedea în ce hal am ajuns, rămânea stană și se uita fascinat la mine, până începea și el să clipească. Într-o după-amiază a stat câteva ore cu mine și s-a uitat cum clilesc. Parcă nu-i venea să creadă că e posibil. Deodată a zis:

– Nervul optic!

S-a sculat din fotoliu, a venit spre mine, și cum eu nu vedeam mare lucru, mi-a tras două palme peste ochi. Am rămas cu ei larg deschiși. N-am mai clipit aproape un minut. Stelu se uita la ceas. M-a luat de mână și m-a dus la ai mei:

– Cred că s-a rezolvat, le-a zis. I-am dat două palme, alternativ...

– Pentru două palme ne-am chinuit atât? a întrebat tata Ștefan.

De parcă el s-ar fi chinuit!

– Puteam să-i dăm mai multe în avans pentru ceea ce oricum merita!

Au râs cu toții de mine. Fericiți. În sfârșit puteam să-i văd în liniște pe fiecare în parte. De bucurie unchiul Chiril a propus să ia copiii și câinii la o plimbare cu Skoda.

Când umblau ei cu Skoda era foarte palpitant. Unchiul Stelu conducea, în față, iar Chiril, năpădit de câini, dirija din spate. Câinii abia așteptau ieșirile cu mașina în peisaj. Erau atât de umanizați încât nu mai suportau să umble pe jos. Deveniseră de-a dreptul snobi. N-aveau voie să șadă în față pentru că erau într-un fel minori – ca oameni, dar ca necuvântătoare – prea bătrâni pentru emoțiile șofatului. Unchiul Chiril se sacrifica și trecea în spate

cu toată banda, dar nu-l lăsa o clipă în pace pe nea Stelu. Nu-l lăsa să conducă în liniște. Mereu se agita în spate și comenta. Îi striga ce are de făcut, deși nu avea carnet și habar n-avea pe ce lume se află. Dar el dicta următoarea manevră. Șofatul devenea atunci o artă. Ca să țină cont de toate indicațiile aberante care veneau din spate, unchiul Stelu înainta foarte încet, în salturi, încercând să împace opiniile unchiului Chiril cu principiile mecanicii.

Era ceva absurd. De fiecare dată te mirai că se înainta totuși în vacarmul general în care se întretăiau strigăte, proteste, lătrături și comenzi date anapoda. Uneori ți se părea că toți latră, alteori că toți vorbesc. În acest timp Skoda se mișca de la o bornă kilometrică la alta. Se vedeau chiar copaci trecând agale pe lângă mașină.

Când se întorceau în orașelul nostru de la plimbare, Skoda se oprea întotdeauna în centru. Exact în punctul cel mai aglomerat al orașului. Acolo erau întotdeauna toți oamenii din oraș. Erau adunați cu milioanele între Poștă și Cofetărie. Îi așteptau pe cei doi, siguri că Skoda o să se strice chiar acolo!

– Țsta e locul de stricat, spunea unchiul Stelică.

Și toată populația orașului se repezea atunci să-i împingă, cu câini cu tot. În astfel de împrejurări câinii lătrau la geamuri, iar Chiril suduia, din spate. Nu deschideau geamurile ca să nu sară câinii la populație, așa că păreau cu toții închiși într-un acvariu fără apă, pe cale să se sufoce. Chiril zâmbea fals la oamenii care îl cunoșteau pe de rost și-i spunea lui Stelică, printre dinți:

– Să întepenesc aici pe veci, dragă Stelu, dacă mai ies undeva cu tine în lumea asta, astăzi și mâine și-n toate zilele care mi-s date ca să sufăr aceeași poveste penibilă la nesfârșit, deși eu te atenționez de fiecare dată. Ai suflat în jigler, Stelule? Ai suflat cu putere? N-ai lăsat farurile aprinse, să se descarce bateria? Nu știi cum se face, trăzni-o-ar cine trebuie pe mașina asta veche și părăginită și pe șoferul ei, că întotdeauna aici și numai aici trebuie să se încleșteze în asfalt ca o cutie cu brânză stricată, ca să vină aceiași oameni, adică aceiași clienți în fața cărora nu mai am credibilitate și prestanță...

Unchiul Stelu făcea semne de mulțumire în tot acest timp spre ochii lipiți de geamuri. Arăta ca un președinte prins subit de crampe. În timpul asta Skoda înainta, încetișor, împinsă din spate și din lateral, și toată lumea părea fericită. Cei de afară pentru că făceau o faptă bună, iar cei dinăuntru pentru că se învățaseră să suradă cu nonșalanță, de parcă li s-ar fi convenit să fie împinși. Însă cei de afară arătau ca niște sclavi la galere. Erau foarte încântați să fie sclavi la galere. Stelică încerca să profite de mișcare și să pornească din nou motorul, dar Chiril, ocupat cu înjurăturile și cu câinii, uita să mai dea comenzi.

– Din cauza ta! spunea unchiul Stelu din față.
– Ce-i din cauza mea? Din cauza mea? urla celălalt, din spate.
– Da, spunea puțin mai calm Stelu, atâtea comenzi mi-ai dat de-a lungul timpului încât am uitat să conduc!

– N-ai știut niciodată, ăsta-i adevărul. De asta îți dau comenzi. Ai luat carnetul a șasea oară, să nu uiți asta! Dar te rog să nu uiți! spunea Chiril și devenea tot mai vânăt.

În această vreme câinii i se cățarau pe umeri, își odihneau cozile pe urechile lui, mârâiau, se repezeau la geamuri și dădeau cu capul în ele, după care cădeau înapoi pe banchetă, aproape leșinați. Se trezeau însă imediat și îl mai mușcau puțin pe Chiril, se repezeau apoi la ceafa lui Stelu...

Oamenii care împingeau la galere vedeau tot și se îngrijorau de cele ce se petreceau înăuntru.

– Aveți grijă, domnu' Chiril, că mușcătura de câine e periculoasă, un văr de-al meu n-a mai scăpat... Un văr din Tulcea, vreau să zic, n-a mai scăpat și era tot câinele lui, de casă, că ăștia îți fac figura, pe care-i crești și-i hrănești din mână. Odată numai ce fac cu nervii și nu-și mai recunosc stăpânii...

Unchiul Chiril se holba la ei și se făcea că nu aude. Dar se auzea bine pentru că oamenii, încinși de efort, strigau mai tare decât era fru-mos. După sferturi și sferturi de oră de împins și chinuit și opinteli la deal, Skoda ajungea în fața casei și Stelu trăgea frâna de mână. Populația asista la descindere și deodată vocile lor se auzeau atât de tare și de strident încât unchiul meu era obligat să-i poftescă la un pahar de vinars ca să-i mai calmeze. Atunci intrau toți în curte și vreo două-trei ore era acolo ca o nuntă. Spre seară, după ce dansau una bună, plecau mulțumiți. Abia așteptau duminica viitoare.

În vremea asta, câinii erau puși la popreală, în debara. Cât stăteau acolo, de nervi și de plictiseală, făceau copii. După ce plecau sclavii și toată curtea arăta ca o curte de cămin cultural după horă, câinii nu se mai puteau suporta. Stăteau unul într-o parte a curții și altul în altă parte. Pe Margherita o apuca o criză de hernie și nu mai lăsa pe nimeni să se apropie de ea, iar Michel o dădea pe epilepsie pentru că era boala lui și n-avea încotro. Din când în când trebuia să facă o criză. Așa-i boala. Așa cere.

Unchiul Chiril spăla paharele de vinars și promitea că el nu mai iese în veci cu câinii și cu Skoda, să râdă tot târgul de el și să-i scadă total prestigiul pentru că el ține la prestigiul lui și dacă Stelu nu ține, asta e chiar treaba lui, pe el nu-l privește.

Duminica următoare, însă, Stelu, care repara toată săptămâna la Skodă, spunea:

– Acum gata! Acum nu-i problemă, ne putem baza pe ea, e-n regulă, s-a făcut, de data asta ține...

– Ai suflat în jiglere? începea unchiul Chiril, ochios.

În timpul acesta, în centrul orașului lumea începea să se adune ca la răscoală. Unchiul trece au țepeni pe locurile lor, printre primele grupuri. La întoarcere, și unii și ceilalți știau deja tot ce avea să se întâmple.

– Trage tare, Stelică! începea să strige unchiul Chiril, la înapoiere.

Strângea pumnii, apăsa pe pedale imaginare, din spate, cu câinii în brațe, agitați deja, știind și ei ce urmează.

– Trage, să trecem de centru, să trecem prin ei ca prin brânză, să vadă ce n-au mai văzut de ani de zile!

Și atunci se întâmpla.

În momentul în care deveneau vizibili, fețele lor se umpleau de zâmbete ca marea de valuri. Unul după altul soseau zâmbetele.

Skoda încetinea, se sufoca, se înțepenea între Cofetărie și Poștă. Mulțimea, bucuroasă, îi împresura.

De departe, de lângă Liceu, părea că tocmai are loc o revoluție.

Orașul învia.